

HALLINTONEUVOSTON

PÖYTÄKIRJAT V. 1937

SISÄLLYSLUETTELO

<u>Kokous-</u> <u>aika</u>	<u>Asia</u>	<u>Sivu</u>
EDUSTAJAKOKOUS		
20/2	Edustajakokouksen ohjelma hyväksytään ...	5
"	Edustajakokouksen kotimaiset kutsuvieraat	5
"	Ehdotus KKn vuosimaksuksi v:ksi 1938 hyväksytään	6
"	Ehdotus liittokokousten ohjesäännöksi hyväksytään	9
"	Esite 'Ostovoiman keskittäminen edistysmielisiin osuuskauppoihin' hyväksytään	9
"	Esite 'Edistysmielisten osuuskauppojen pääomatilanne' hyväksytään	9
19/4	Vuosikertomuksesta edustajakokoukselle annettava lausunto hyväksytään	20
"	Esite 'Ostovoiman keskittäminen ed.miel. osuuskauppoihin' hyväksytään lopullisesti	21
"	Esite 'Edistysmielisten osuuskauppojen nykyinen pääomatilanne' hyväksytään lopullisesti	21
"	Ehdotus liittokokousten ohjesäännöksi hyväksytään lopullisesti	22
4/6	Hyväksytään lausunto edustajakokousedustajain valtakirjoista	30
"	Hyväksytään edustajakokouksen järjestelyjä koskevia ehdotuksia	30
16/10	Keskustellaan v:n 1938 edustajakokouksen ohjelmasta	52
11/12	Määritetään v:n 1938 edustajakokouksen aika ja paikka	59

HALLINTONEUVOSTO

19/4	Kylmänen ehdottaa johtokunnan harkittavaksi, oltaisko hallintoneuvoston jäsenille myönnettävä oikeus matkustaa liittokokouksiin KKn varoilla	24
16/10	Hall.neuv. uudet jäsenet lausutaan tervetulleiksi	33
"	Valitaan hallintoneuvoston virkailijat ..	33

<u>Kokous- aika</u>	<u>Asia</u>	<u>Sivu</u>
	JOHTOKUNTA	
20/2	Johtokunnan pöytäkirjoja	1
19/4	Johtokunnan pöytäkirjoja	14
16/10	Johtokunnan pöytäkirjoja	34
11/12	Johtokunnan pöytäkirjoja	58
"	Määrätään johtokunnan jäsenten palkkio vuodeksi 1938	59
"	Valitaan jäsenet johtokuntaan v:ksi 1938	59

	KKn TALOUS	
20/2	Selostusta KKn toiminnasta	2
"	KKn tilinpäätös ja tilintarkastajien lau- sunto esitellään	3
"	Hallintoneuvosto yhtyy johtokunnan ylijää- män käyttöehdotukseen	5
"	Ehdotus KKn vuosimaksuksi v:ksi 1938 hy- väksytään	6
"	Kylmänen tiedustelee, missä vaiheessa KKn toimitalon myynti on	12
19/4	KKn ok-koulun laajentamisesta päätetään..	19
"	Johtokunnan vuosikertomus v:lta 1936 tar- kastetaan	20
4/6	Määrätään Kuluttajain Lehdin tilausmaksu vuodeksi 1938	30
"	Määrätään Konsumentbladetin tilausmaksu vuodeksi 1938	30
16/10	Selostusta KKn toiminnasta	34
"	Määrätään TYÖTOVERIN tilaushinta vksi 1938	51
"	Määrätään OSUUSLIIKKEEN " " "	51
"	Eitetään selostus opintomatka joukkueen matkasta	55
11/12	Palkkaliista vuodeksi 1938 hyväksytään ...	60
"	Toimitusjohtajan palkan korottamisesta pätetään	62
"	Hyväksytään tulo- ja menoarvio vuodeksi 1938	63

Kokous-
aikaAsiaSivu

HENKILOASIOITA

20/2	Kirjapainotyöväkän eläkevakuutus	1
"	Ehdotusta tuom. Mannermaan palkan korottamisesta käsitellään	10
19/4	Toim.joht. Auran muotokuva paljastetaan..	13
"	Valitaan opas Pariisiin matkustavalle opintomatkajoukkueelle	23
4/6	Manner valitaan KKn tarkastajaksi	26
"	Jovero valitaan KKn puhujaksi	27
16/10	Heinivaara nimitetään Kuluttajain Lehden päätoimittajaksi	51
11/12	Palkkalista vuodeksi 1938 hyväksytään ..	60
"	Toim.johtajan palkan korottamisesta päätetään	62
"	Hallintoneuvosto hyväksyy johtokunnan ehdotuksen puutarhateknikon ottamisesta KKn palvelukseen	65

OSUUSKAUPPALIITOT

20/2	Ehdotus liittokokousten ohjesäännöksi hyväksytään	9
19/4	Ehdotus liittokokousten ohjesäännöksi hyväksytään lopullisesti	22
11/12	Hyväksytään ehdotus liittokokousten ajoista ja paikoista	60

OSUUSKAUPAT

19/4	Selostusta osuuskauppojen toiminnasta ...	14
"	Kylmänen esittää muistutuksen tavasta jolla uusia osuuskauppoja on perustettu ..	24
16/10	Selostusta osuuskauppojen toiminnasta ...	42

Kokous-
aikaAsiaSivuSUHTEET KOTIMAISIIN KESKUSJÄRJESTÖIHIN
JA LAITOKSIIN.

20/2	Jyhtokunta saa valtuuden ostaa Yhteiskun- nallisen Korkeakoulun osakkeita	11
4/6	Valitaan edustajat Työväen sivistysliiton edustajistoon	29

SUHTEET ULKOMAISIIN KESKUSJÄRJESTÖIHIN

19/4	Valitaan edustajia KOLn Pariisin kongres- siin	23
16/10	Tanner selostaa KOLn Pariisin kongressin menoa	55

NAISET MUKAAN -TOIMIKUNNAT

11/12	Valitaan jäsenet NM-keskustoimikuntaan..	65
-------	--	----

Pöytäkirja KKn hallintoneuvoston kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä, KKn hallintoneuvoston huoneistossa helmikuun 20. päivänä 1937.

Htös.

Saapuvilla olivat hallintoneuvoston jäsenet: Frans Mautala, Jafet Heikkilä, P. Huuskonen, Kalle Hyvärinen, Otto Karhi, A. Kyimänen, Antti Kärkkäinen, Hilma Laine, J. E. Lillnäs, A. Marttila, J. Paavilainen, Juho Pulkkanen, J. Rosvall, Hannes Ryömä, Albin Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Säilä, Väinö Tanner ja Nikolai Virtanen; johtokunnan jäsenet: Jalo Aura, Julius Alanen, J. W. Keto, Helmer Lehti, Paavo Raittinen, Miina Sillanpää, Juuso Suominen ja Onni Toivonen, sekä KKn toimihenkilöt Jalmari Laakso ja Antti Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut hallintoneuvoston sihteeri.

1. §.

Johtokunnan sihteeri luki 11/12-36 - 3/2-37 johtokunnan pöytäkirjat pidettyjen johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Luettujen pöytäkirjain joudosta tiedusteli hallintoneuvoston jäsen A. K y l m ä n e n, missä vaiheissa KKn tuotantolaitosten toimihenkilöiden eläkevakuu-

2.

tusasiaa nyt on.

Tiedustelun johdosta toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että Kirjatyöntekijäin ammattiosasto oli tehnyt Työväen kustannusliikkeiden liitolle valituksen työehtosopimuksen rikkomisesta. Työehtosopimuksen rikkomisena oli mainittu ammattiosasto pitänyt sitä seikkaa, että KKn tuotantolaitosten toimihenkilöiden palkasta oli ryhdytty perimään eläkevakuutusmaksua. Työväen kustannusliikkeiden liitto oli asiaa käsiteltyään ilmoittanut mielipiteensä, etteivät KKn toimenpiteet eläkevakuutusasiassa olleet ristiriidassa aikaisemmin solmitun työehtosopimuksen kanssa. Kalle Työväen kustannusliikkeiden liiton toimikunta teki ehdotuksen, että eräiden tulkintariitojen välttämiseksi niiden toimihenkilöiden, jotka eläkevakuutusmaksun vähentämisen jälkeen joutuvat samaan vähemmän, kuin työehtosopimuksessa mainittu minimipalkka on, palkka korotettaisiin niin paljon, että he tulisivat eläkevakuutusmaksun vähentämisen jälkeenkin saamaan työehtosopimuksessa mainitun minimipalkan. Kun tämä ehdotus koski ainoastaan kuutta toimihenkilöä ja kun ehdotuksen mukaiset korotukset tekivät ainoastaan noin 2.500 markkaa vuotta kohden, KKn johtokunta päätti hyväksyä Työväen kustannusliikkeiden liiton toimikunnan ehdotuksen. Tämän jälkeen pitäisi eläkevakuutusasian KKn tuotantolaitostenkin toimihenkilöiden kohdalla olla lukossa. Yhtään eroamista eläkevakuutuksen toimeenpanon johdosta KKn tuotantolaitoksissa ei ole tapahtunut.

2. .

Selostusta
KKn
toiminnasta.

Toimitusjohtaja A u r a esitti hallintoneuvostolle seuraavan selostuksen KKn toiminnasta vuonna 1936.
(Liite N:o 1).

3. §.

Toimitusjohtaja A u r a esitteli hallintoneuvostolle johtokunnan hyväksymän tilinpäätösehdotuksen (20.12.2) vuodelta 1936 (lausuen:

KKn
tilinpäätös.

KKn taloudellinen toiminta oli poikkeuksellisen voimakasta. Se näkyy KKn sekä liikelaitosten liikevaihdosta että taloudellisista tuloksista.

Liikevaihto oli 17.3 milj. mk ja oli 2.7 milj. mk suurempi kuin edellisenä vuonna. Lisäys tokee 18.5 %. Liikevaihto jakaantui eri liikehaarain kosken seuraavasti:

Myyntiosasto	8.1 milj. mk, lisäys 21 %
Paperipussitehdas	3.7 " " " 18 "
Tarkkailuvälinehdas	1.3 " " " 19 "
Kirjapaino	2.8 " " " 10 "
Sitomo	0.9 " " " 12 "
Kustannustoiminta	0.5 " " " 34 "

Tuotantolaitosten yhteinen tuotantomäärä oli 8.6 milj. mk, ja oli 1 milj. mk suurempi kuin edellisenä vuonna. Liikelaitosten ja kustannustoiminnan tuottama näkyvä nettovoitto tekee yhteensä 1.895.440 mk. Tämä määrä on 402.536 mk pienempi kuin edellisenä vuonna. Näkyvä ja näkyvä nettovoitto ovat kuitenkin yhteisesti suhteellisesti katsoen yhtä hyvät kuin edellisenä vuonna. Näkyvä nettovoiton pienuus johtuu pääasiassa siitä, että paperipussitehtaalle tilikaudella hankitut yli 700.000 mk maksavat uudet koneet merkittiin kulunkitilille.

Mainitun nettovoiton lisäksi kertyi korkoista ja kassa-alennuksista tuloja 441.300 mk. Liiketoiminnan ja pääoman tuottama nettovoitto nousi siis yhteensä 2.336.740 markkaan. Tästä määrästä käytettiin KKn valistus- ja neuvontatoiminnan rahoittamiseksi, sen lisäksi mitä vuosi- ja kannatusmaksuista kertyi, 1.691.937 mk, joten nettoylivuomaksi jäi 644.843 mk.

KKn eri osastojen menot nousivat 3.330.440 markkaan ja olivat 220.664 mk pienemmät kuin edellisenä vuonna.

na. Menojen vähentyminen johtui siitä, ettei tänä vuonna tehty kiinteistöpoistoja. Kun edellisessä vuonna tehtiin n. 600.000 markan suuruinen poisto otetaan huomioon, osoittautuvat viime vuoden menot n. 380.000 mk suuremmiksi kun edellisessä vuonna. Huomattavimmat menojen lisäykset olivat saursavilla osastoilla:

Opinto-osastolla	104.000 mk
Neuvonta "	120.000 "
Kuluttajain Lehd.	142.000 "

Nämä lisäykset tekevät yhteensä 366.000 mk. Muilla osastoilla oli, toisilla jonkin verran lisäystä, toisilla taas vähennystä.

Opinto-osaston menojen lisäys aiheutui toiselta puolen menojen kasvusta ja toiselta puolen taas tulojen vähenemisestä. Menojen kasvua oli mm. osuuskouluun kurasien tilillä 40.000 mk ja maaseutukurssien tilillä 12.000 mk. Nämä lisäykset johtuivat siitä, että viime vuonna pantiin toimeen entistä enemmän kursseja ja lisäksi vielä siitä, että ns. 'pystymäskurssille' kustannettiin kurssi aikana ruoka ja asunto. Tulojen vähennystä oli opinto-osastolla kirjeopiston tilillä 40.000 mk. Se johtui kirjeopiston oppilasmäärän vähenemisestä.

Neuvontaosastolla oli menojen lisäystä palkkatilillä 70.000 mk ja neuvonta- ja kermomatkojen tilillä yhteensä 21.000 mk. Palkkamenojen nousu johtui palkkojen korotuksista ja toimihenkilöiden lukumäärän lisääntymisestä. Viimeksimainitussa suhteessa näytivät huomattavaa osaa tilapäiset varastojen sääntelijät. Myöskin matkakulujen lisäys aiheutui suurimmalta osalta sääntelijain matkoista.

Kuluttajain Lehdessä menoinin vaikutti, kuten jo KKn toimintaselostuksessa kävi ilmi, uuden osoitekoneen hankinta ja ilmoitustulojen väheneminen.

Johtokunta jättää KKn tilinpäätöksen näiden selostusten ja tilintarkastajain lausunnon varassa hallinto-neuvostolle arvosteltavaksi ja edustajakokoukselle saatettavaksi.

Tilinpäätösehdotuksen esittelyn jälkeen hallintoneuvoston puheenjohtaja luki tilintarkastajien antaman seuraavan tilintarkastuslausunnon. (Liite N:o 3.)

Tilinpäätöksen perusteisiin ja tilintarkastuslausuntoon tutustuttuaan hallintoneuvosto päätti yksimielisesti ehdottaa edustajakokoukselle, että johtokunnan ehdotus KKn tilinpäätökseksi vuodelta 1936 hyväksyttäisiin.

4. §.

Toimitusjohtaja A u r a esitteli hallintoneuvostolle johtokunnan laatiman ehdotuksen vuoden 1936 ylijäämän käytöstä. (Liite N:o 2.) Asian esittelijä mainitsi, että niin KKn opintorahasto kuin opintomatkarahastokin kaipaavat nyt täydentämistä, edellinen siitä syystä, että se olisi saatava kohoamaan puoleen miljoonaan markkaan, jonka jälkeen siitä voidaan apurahoja ryhtyä myöntämään, ja jälkimmäinen siitä syystä, että se tulee tänä vuonna Pariisiin tehtävän opintomatkan jälkeen huomattavasti pienenevän. KKn johtokunta onkin päättänyt ehdottaa ylijäämistä siirrettäväksi opintorahastoon 100.000 markkaa ja opintomatkarahastoon 50.000 markkaa. Muu osa ylijäämistä ehdotetaan siirrettäväksi vararahastoon.

Ehdotus
ylijäämän
käytöstä.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä KKn johtokunnan ehdotuksen vuoden 1936 ylijäämän käytöstä.

5. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä vuoden 1937 edustajakokoukselle seuraavan ohjelman. (Liite N:o 4.)

Edustaja-
kokouksen
ohjelma.

6. §.

KKn sihteeri Toivonen ehdotti johtokunnan puolesta, edustaja-

6.
kokouksen
kutsuvieraat.

että kutsu tänä vuonna pidettävään KKn edustajakokouksen lähetettäisiin:

Kauppaministerille,
Sosiaaliministerille,
Helsingin kaupunginhallitukselle,
Suomen ammattiyhdistysten keskusliitolle,
Työväen sivistysliitolle ja
Pienviljelijäin liitolle,

sekä Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Estin osuuskauppallisille keskusjärjestöille.

Johtokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

7. §.

KKn
vuosimaksu
vuonna 1939.

Toimitusjohtaja A u r a lausui:

Kun hallintoneuvostossa oli useana vuonna kiinnitetty huomiota tulo- ja menoarvioita käsiteltäessä siihen seikkaan, että Henki-Kansan ja Palo-Kansan vuosimaksut ovat osuuskauppojen ja OTKn vuosimaksuihin verraten olleet kovin alhaiset, otti johtokunta tulo- ja menoarvioita käsitellessään asian harkittavaksi. Katsoen siihen, että KK on tullut hyvin toimeen voimassaoleilla vuosimaksuilla, heräsi aluksi ajatus, että osuuskauppojen vuosimaksu olisi vähennettävä 3 markasta 2 mk 50 penniin ja Kansa-yhtiöiden vuosimaksuja lisättävä vastavasti. Tällöin olisi Henki-Kansojen yhteiset vuosimaksut nousseet 45.000 markasta 172.000 markkaan. Huomioidottaen varsinkin Henki-Kansan vakavaraisuuden ja hyvät vuositulokset, tuntui tämä korotus varsin mahdolliselta.

Asiasta neuvoteltaessa piti OTK arveluttavana asettaa osuuskauppojen vuosimaksua alhaisemmaksi kuin OTKn vuosimaksu on, koska se voisi johtaa siihen, että osuuskaupoissa heräisi aikaa myöten pyrkimys panna yhä suurempi osa vuosimaksuista OTKn kannettavaksi. Tätä näkökohtaa puolusti myöskin se, että KKn säännöt

2.

antoivat vahvasti tukea sellaiselle tulkinnaalle, että osuuskauppojen ja OTKn vuosimaksujen tulee olla yhtä suuret. Kun vielä Kansa-yhtiö piti sille ehdotettua vuosimaksumäärää liian suurena, raukesi alkuperäinen ajatus Kansa-yhtiöiden vuosimaksujen korottamisesta osuuskauppojen hyväksi. Sen sijaan päädyttiin sellaiseen ehdotukseen, että Kansa-yhtiöiden yhteinen vuosimaksu määrättäisiin 1/10 siitä maksusta, jonka paikalliset KKn jäsenosuuskaupat yhteensä maksavat. Tämä maksu tekisi 82.500 mk, sen sijaan että entisen perusteen mukainen maksu tekisi 45.000 mk.

Vaikkei tällä uudella järjestelyllä saavuteta alkuperäistä tarkoitusta, voi se ehkä helpottaa myöhemmin osuuskauppojen ja OTKn vuosimaksujen alentamista. Kun KK on saanut jo kuluvana vuonna n. 300.000 mkn suuruisen lisämenon henkilökunnan vakuuttamisesta vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta ja kun suunniteillaoleva sisäoppilaitos tulee tuottamaan n.300.000 - 400.000 mkn vuotuiset lisämenot, ei vuosimaksuja voida vielä ehdottaa osuuskauppojen ja OTKn osalta alennettaviksi.

Johtokunta ehdottaa sen vuoksi, että vuosimaksut pidetään muulta osalta entisen suuruisina, mutta Kansa-yhtiöiden vuosimaksut määrätään yhteisesti 1/10 siitä maksusta, jonka paikalliset KKn jäsenosuuskaupat yhteensä maksavat.

Ehdotuksen johdosta syntyi keskustelua.

R a i t t i n e n ilmoitti, että Kansan johtokunta oli käsitellyt esitettyä ehdotusta ja velvoittanut puhujan esittämään KKn hallintoneuvostossa, mitä asian johdosta käydyssä keskustelussa Kansan johtokunnassa oli lausuttu. Puhuja huomautti, että ensinnä oli suunniteltu Kansa-yhtiöiden vuosimaksun korottamista nykyisestään n. nelinkertaiseksi. Näin suurta korotusta puhuja oli jyrkästi vastustanut, koska Kansa-yhtiöiden vuosimaksu olisi silloin tullut suhteellisesti yhtä suureksi kuin OTKn vuosi-

maksu. Kansa-yhtiöitä ei kuitenkaan voida asettaa vuosimaksun määrässä OTKn tasolle, sillä KKn toiminta lankeaa enemmän osuuskauppaliikkeen kuin Kansa-yhtiöiden hyväksi. Tällä puhuja ei kuitenkaan halunnut kieltää sitä, että KKn toiminnalla on Kansa-yhtiöillekin tärkeä merkityksensä. Kansa-yhtiöitä ei voida asettaa osuuskauppain ja OTKn tasolle vuosimaksun määrässä siitäkään syystä, että Kansa-yhtiöt joutuvat suorittamaan sellaisia vakuutusalan erikoiskustannuksia, joita voidaan verrata KKn vuosimaksuun, mutta joita osuuskaupalliset järjestöt eivät joudu maksamaan. Lisäksi on otettava huomioon, että Henki-Kansan ylijäämänsaantimahdollisuudet ovat korkokannan alenemisen johdosta huomattavasti vähentyneet, kun taas osuuskauppain ja OTKn ylijäämänsaantimahdollisuudet ovat taloudellisen elämän vilkastuttua huomattavasti parantuneet. Korkokannan alenemisen tähden onkin KKn vuosimaksun korottaminen Henki-Kansan osalta juuri tällä hetkellä arveluttavaa. Palo-Kansa, jossa korkotulot eivät näyttöle yhtä suurta osaa kuin Henki-Kansassa, sitä vastoin voi helpommin vuosimaksun korotuksen kestää. Tästä johtuakin, että Kansa-yhtiöille on nyt ehdotettu yhteinen vuosimaksu. Henki- ja Palo-Kansassa voidaan silloin itse päättää, suurenko osan maksettavasta vuosimaksusta kumpikin yhtiö suorittaa. Kansa-yhtiöiden taholta on haluttu tuoda esiin nämä näkökohdat, jotta ymmärrettäisiin, mistä syystä Kansa-yhtiöissä on ollut haluttomuutta vuosimaksun korottamiseen. Esitetyistä kielteisistä näkökohdista huolimatta Kansa-yhtiöt ovat yhtyneet siihen ehdotukseen, jonka toimitusjohtaja täällä on esittänyt.

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että alunperin oli pyrkimyksenä korottaa Kansan vuosimaksu lähes nelinkertaisesti nykyisestä määrästä. Silloin olisi ollut mahdollista alentaa osuuskauppain vuosimaksua 50 pennillä jäsentä kohden. Kansan taholta tulleen vastustuksen johdosta näin korkeasta korotuksesta oli kuitenkin luovuttava. Niin

oilen täytyy luopua myöskin ajatuksesta ehdottaa osuus-
kauppain vuosimaksua alennettavaksi.

P a a v i l a i n e n lausui, että pyrkimys pääs-
tä alentamaan osuuskauppain vuosimaksua on oikea. Vali-
tettavaa vain on, että tämä pyrkimys ei vielä pääse to-
teutumaan.

S u o m i n e n ilmoitti yhtyneensä esitettyyn
ehdotuksen ehdolla, että tohtuvää päätöstä ei pidetä
ennakkopäätöksenä, vaan että kansa-yhtiöiden vuosimaksus-
ta päätetään joka vuosi erikseen.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Keskustelun päätyttyä hallintoneuvosto hyväksyi
yksimielisesti KKn johtokunnan ehdotuksen.

8. §.

Liittokokousten käsiteltäväksi päätettiin yksimie- Liitto-
lisesti alistaa seuraava ehdotus liittokokousten ohje- kokousten
suunnaksi. (Liite N° 5.) ohjelmaksi.

9. §.

Liittokokousten käsiteltäväksi päätettiin yksimie- Ostovoiman
lisesti alistaa seuraava päätöslauselmaehdotus 'Ostovoii- keskittämisen
man keskittämisestä edistysmielisiin osuuskauppoihin'. edistys-
mielisiin
osuu-
kauppoihin.
Liite N° 6.)

10. §.

Liittokokousten käsiteltäväksi päätettiin yksimie- Edistysmielisiä
lisesti alistaa edustajakoukselle esitettävä päätös- ten osuus-
lauselmaehdotus 'Edistysmielisten osuuskauppain nykyis- kauppain
tä pääomatilanteesta'. (Liite N° 7.) pääomatilanteesta.

Tuomari
Mannermaan
palkka.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että tuomari Mannermaa oli hakenut Lahden kaupungin oikeuspormestarin tointa. Kun oli mahdollista, että tuomari Mannermaa tulisi tähän toimeen nimitetyksi, oli toimitusjohtaja tiedustellut häneltä, haluaisiko hän kaikesta huolimatta edelleen jäädä KKn palvelukseen ja millä ehdoilla. Tällöin tuomari Mannermaa oli esittänyt, että hänen palkkansa määrättäisiin 8000 markaksi kuukaudessa ja että hänelle kesän aikana annettaisiin kahden viikon lisäloma eduskunnan oikeusasiamiehen toimen hoitamista varten. Nämä ehdot esittäessään tuomari Mannermaa oli lausunut myös, että ne taattaisiin hänelle siinäkin tapauksessa, että hän ei tulisi virkaan nimitetyksi. Asiaa käsitellessään KKn johtokunta oli päättänyt ehdottaa hallintoneuvostolle, että tuomari Mannermaan ehdotuksiin suostuttaisiin.

Asian johdosta syntyi keskustelua.

T a n n e r lausui, että KKn ei pitäisi asettaa esteitä tuomari Mannermaan siirtymiseen hakemaansa toimeen. On tärkeätä, että sosialidemokraattisia henkilöitä tulee sijoitetuksi sellaisiin toimiin, kuin nyt kyseessä on. Kun tuomari Mannermaalla on suuret mahdollisuudet saada hakomansa toimi, olisi hänen myös se vastaanotettava, jos hän siihen tulee nimitetyksi. Tästä syystä olisi parempi, että asiassa ei nyt tehtäisi mitään päätöstä.

R y ö m ä yhtyi Tannerin lausuntoon. Lahtelaiset ovat asettaneet tuomari Mannermaan pormestariehdokkaaksi siinä uskossa, että hän myös toimen vastaanottaa. Olisi kiusallista, jos KK ryhtyisi estelemään tuomari Mannermaan siirtymistä hakemaansa toimeen.

K ä r k k ä i n e n yhtyi Tannerin lausuntoon. Porvarillisissa lehdissä on asian johdosta pidetty suurta häntä. Jos KK sekaantuisi asiaan estelemällä tuomari Mannermaan siirtymistä Lahden oikeuspormestariksi, lahte-

laiset joutuisivat varsin ikävään asemaan.

M a r t t i l a yhtyi Tannerin lausuntoon. Oli yleensäkin sitä mieltä, että uutta tointa hakeneita henkilöitä ei olisi esteltävä uuteen toimeen siirtymästä.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että KKlle tuomari Lannerman siirtyminen pois nykyisestä tehtävästä ei tuota vaikeuksia. Niin ollen voidaan asiassa jäädä odottavalle kannalle.

K y l m ä n e n yhtyi esitettyihin lausuntoihin. Piti vääjänä tapaa yrittää korottaa palkkaansa etsimällä uusia toimia.

Hallintoneuvosto asettui yksimielisesti sille kannalle, että asiasta ei nyt tehdä mitään päätöstä.

12. §.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti tohtori Ruudun, Yhteiskunnallisen korkeakoulun osakkeiden ostaminen. joka nykyisin toimii Yhteiskunnallisen korkeakoulun rehtorina, jättäneen ehdotuksen, että Helsingissä toimivat edistysmielisten osuuskappain keskusjärjestöt ja Osuusliike Elanto ostaisivat yhteisesti vielä myymättä olevat Yhteiskunnallisen korkeakoulun osakkeet. Yhtiön osakepääoma on yhteensä 400.000 markkaa ja siitä on tähän mennessä merkitty n. 212.000 markkaa. Yhtiön osakkailla on yhtiökokouksessa ääniä osakeluvun perusteella, siten että korkein äänimäärä on 10 ääntä, ja sen saa osakas, jolla on vähintään 45.000 markan arvosta osakkeita. Jos merkitsemättä oleva osakemäärä jaettaisiin neljän järjestön kesken, saisivat nämä kukin korkeimman äänimäärän yhtiökokouksessa. Kun OTKlla on jo ennestään tämän yhtiön osakkeita huomattava määrä, joutuisi, jos jäljellä olevat osakkeet nyt ostettaisiin, määräämisvalta yhtiössä edistysmieliselle osuuskappaväelle. Tehdyn tarjouksen johdosta oli toimitusjohtajain kesken käyty neuvotteluja. Näissä neuvotteluissa oli ollut mukana

12.

myös Työväen säästöpankin edustaja. Neuvottelijat olivat tulleet yksimielisiksi siitä, että EKn, Kansan, Elannon ja Työväen säästöpankin olisi ostettava tarjolla olevat osakkeet, koska siton saataisiin Yhteiskunnallinen korkeakoulu vapaiden kansalaisjärjestöjen hallintaan. EKn johtokunta oli puolestaan yhtynyt toimitusjohtajain neuvotteluissa tehtyyn ehdotukseen ja päättänyt pyytää hallintoneuvostolta valtuutta saada ostaa Yhteiskunnallisen korkeakoulun osakkeita 45.000 markan määrästä.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan ehdotuksen.

13. §.

EKn
toimitalon
myynti.

Hallintoneuvoston jäsen K y l m ä n e n tiedusteli, missä vaiheessa EKn nykyisen toimitalon myynti on.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että aikoinaan tehtiin päätös, jonka mukaan EK siirtyy hallintoneuvoston sopivaksi katsomana ajankohtana OTKn tontille, jonne rakennetaan EK:lle tarpeelliset huoneistot. Sitä ennen on kuitenkin saatava myydyksi nykyinen toimitalo. Viime aikoina on taloa yritetty kaupata ja kyselijöitä on ilmaantunutkin, mutta lopulliseen kaupantekoon ei vielä ole päästy. Siitä syystä uuteen toimitaloon siirtymisestä ei vielä voida sanoa sitä eikä tätä.

Kysely ja ilmoitus merkittiin pöytäkirjaan.

Vakuudeksi:

Erni Toiminen

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Helsingissä

kuuk. kuun 19 päivänä 1937.

puheenjohtajana

Kaarlo Toiminen

Erni Toiminen

Pöytäkirja KKn hallintoneuvoston kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä KKn hallintoneuvoston huoneistossa huhtikuun 19. päivänä 1937.

Saapuvilla olivat hallintoneuvoston jäsenet Fr. Hautala, Jafet Heikkilä, P. Huuskonen, Kalle Hyvärinen, Otto Karhi, A. Kylmänen, Ahti Kärkkäinen, Hilma Laine, J.E. Lillniz, A. Karttila, V. Paavilainen, Juho Pulkkanen, J. Rosvall, Albin Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Sipilä ja Nikolai Virtanen; johtokunnan jäsenet Jalo Aura, Julius Alanen, Helmer Lehti, Miina Sillanpää ja Onni Toivonen sekä KEn toimihenkilöt Jalmari Laakso ja Antero Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston varapuheenjohtaja Otto Karhi ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut hallintoneuvoston sihteeri.

1. §.

Keväällä 1936 pitämässään kokouksessa KKn hallintoneuvosto oli päättänyt maalauttaa toimitusjohtaja Jalo Auran muotokuvan hänen 50-vuotispäivänsä johdosta. Muotokuvan maalaaminen oli sittemmin annettu taiteilija Kaapo Virtasen tehtäväksi. Saatuaan työnsä valmiiksi tait. Virtanen oli jättänyt muotokuvan KKn hallintoneuvostolle, ja oli se nyt paljastettavana.

Toimitus-
johtaja
Auran
muotokuvan
paljastaminen.

Sitten kun KKn hallintoneuvoston jäsenet ja joukko KKn toimihenkilöitä olivat kokoontuneet hallintoneuvoston istuntosalin, piti hallintoneuvoston varapuheenjohtaja toimitusjohtaja Otto Karhi

toimitusjohtaja Jalo Auralle puheen, jossa hän lausui kiitoksen siitä pitkäaikaisesta ja tulostrikkasta työstä, jonka toimitusjohtaja Aura on osuuskauppaliikkeessä suorittanut. Samalla puhuja kiitti taiteilija Kaapo Virtasta siitä, että hän oli suorittanut hänelle annetun työn taitavasti. Tämän jälkeen poistettiin kuvan päällä ollut verho.

Puheeseen vastasi toimitusjohtaja Aura lausuen kiitoksen siitä tunnustuksesta, joka hänen osakseen hallintoneuvoston taholta on tullut. Taiteilija Virtaselle toimitusjohtaja Aura lausui kiitoksen siitä harrastuksesta, jota hän on suorittamaansa työtä kohtaan osoittanut.

Näin paljastettu muotokuva tuli sijoitettavaksi KKn hallintoneuvoston istuntosalin seinälle.

2. §.

Johtokunnan pöytäkirjoja.

Johtokunnan sihteeri luki 17/2 - 9/4 -37 pidettyjen johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Kyselyjä tai huomautuksia luettujen pöytäkirjain johdosta ei tehty.

3. §.

Selostusta osuuskauppain toiminnasta.

Neuvontaosaston hoitaja Jalmari Laakso esitti hallintoneuvostolle seuraavan selostuksen osuuskauppain toiminnan tuloksista vuodelta 1936:

"Vakiintuneen tavan mukaisesti esitetään tässä hallintoneuvoston kokouksessa taasen lyhyt selostus edistysmielisten osuuskauppain toiminnasta viime vuodelta. Esitettävät tiedot ovat luonnollisesti vain loppusummaa piakkoin valmistuvasta osuuskauppatilastosta, josta yksityiskohtaiset tiedot ovat aikunaan löydettävissä.

Jäsenmäärän kehitys oli kuluneena vuonna likipitään samanlainen kuin parina aikaisempanakin vuotena. Uusia jäseniä liittyi osuusliikkeisiin nim. 18.957 eli vähän enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Viime vuonnakaan ei toimeenpantu mitään erikoista jäsenten keruuta tai valistusrynnäkköä nimenomaan jäsenmäärän lisäämistarkoituksessa. Jäsenmäärän lopullisek-

si lisäykseksi jäi 8.336, joten erilaisista syistä eron-
neiden määrä on yli 10.600. Viimeksimainittu luku on edis-
tysmielisessä osuuskauppaliikkeessä yleensä liian suuri
verrattuna muihin osuuskauppaliikkeisiin. Tämä johtuu
useista erilaisista syistä. Edistysmielisen osuuskauppa-
liikkeen jäsenaines on suuremmassa määrin kuin esim. maam-
me toisen osuuskauppaliikkeen jäsenistö ansiotyöstä elä-
vää, minkä johdosta se joutuu usein muuttamaan asuinpaik-
kakuntaa. Osuusliikkeidemme johtotoimet näyttävät myöskin
pitävän erittäin tarkkaa huolta siitä, ettei jäsenluette-
loissa olisi sanottavasti ns. 'paperijäseniä'. Tätä näkökoh-
taa silmälläpitäen pannaan vuosittain toimeen yhdessä ja
toisessa osuusliikkeessä jäsenluetteloiden tarkistuksia,
joissa poistetaan monesti verrattain suuri määrä sellaisia
jäseniä, jotka eivät lähiaikoina ole olleet missään kans-
sakäymisissä osuusliikkeen kanssa. Niinpä viime vuonna
poistettiin jäsenluetteloista mainitusta syystä kaikkiaan
2.596 jäsenen nimi. Omasta aloitteestaan erosi osuuskun-
nista 5.602 jäsentä ja kuoleman kautta 2.423 jäsentä. Si-
vumennen mainittakoon, että toimitettujen tarkastelujen
mukaan ei osuuspääoman korotus ole näyttänyt vaikuttavan
sanottavastikaan jäsenmäärän kehitykseen.

Liikevaihtoa osoittavat luvut joudutaan esittämään
tavallisesti useammanlaisina. Kuluneelta vuodelta on
myöskin esitettävä kolmenlaisia liikevaihtoa koskevia lu-
kuja. Jos otamme lähtökohdaksi normaalityötilikauden kaikis-
sa KKn jäsenosuuskaupoissa, saadaan liikevaihdon koko-
naismääräksi 1.494.133.062 mk. Tässä määrässä on lisäys-
tä 158.639.181 mk eli 11,9 %. Kun kaikkien jäsenliikkeiden
tilikausi ei ole yhdenmukainen kalenterivuoden kanssa,
johtuu siitä, että kalenterivuoden aikainen liikevaihto
on hiukan erilainen. Se nousi viime vuonna 1.504.197.078
markkaan ja oli siinä lisäystä 12,0 %. Tämäkään luku ei
kuitenkaan tule esiintymään osuuskauppatilastossa, sillä
erään osuuskaupan tilikauden muuttumisen johdosta sen
myynti tulee olemaan tilastossa 19 kuukaudesta. Siitä
johtuuakin, että lopullinen myynti tulee olemaan tilastossa
1.507.557.790 mk ja lisäys 172.063.909 mk eli prosenttei-
na määritellen 12,9.

Osuuskauppain ostot OTK:ltä olivat viime vuonna liike-
vaihdesta laskien hiukan runsaammat kuin vuotta aikaisem-
min. OTK:ta tehtyjen ostojen suhde kaikkiin ostoihin näh-
den on kuitenkin pysynyt tarkalleen samansuuruisena kuin
edellisenäkin vuonna.

Osuuskauppain ostot KK:ltä ja KKn jäsenosuusliikkeiltä pysyivät myöskin suhteellisesti aivan muuttumattomina.

Sitä vastoin ostot yksityisiltä lisääntyivät 0.6 % käteisostojen pienentyessä vastaavan määrän. Tämä ilmiö ei kuitenkaan osoita käsityksemme mukaan osuusliikkeiden ostotuskollisuuden huonontumista, vaan johtuu se lähinnä ostosten kirjaamistavoissa tapahtuneista muutoksista.

Osuusliikkeiden oma tuotanto kehittyi kuluneena vuonna suunnilleen yhtä voimakkaasti kuin liikevaihtokin. Tuotantoa harjoitettiin pääasiassa samoilla aloilla kuin aikaisemminkin, eikä sen suhteen ole muuta huomautettavaa kuin että eräiden osuusliikkeiden omistamien panimoiden tuotanto lisääntyi huomattavasti enemmän kuin muiden tuotantolaitosten. Niiden tuotannon määrä nousi kaikkiaan 10.568.958 markkaan ja oli siinä lisäystä 2.881.648 mk eli 37.5 %.

Kuten esillä olevista numerosarjoista käy selville, kehittyi osuusliikkeiden yhteenlaskettu omaisuusaste erittäin suotuisalla tavalla. Siitä huolimatta, että sen määrä lisääntyi kaikkiaan 53.1 milj. mk, sen suhde liikevaihtoon kuitenkin parani 2.4 %. Eri omaisuusosien vaihtelut olivat myöskin liikkeenhoidolliselta kannalta myönteisiä. Vaihtuvan omaisuuden osuus lisääntyi 2.1 %, käyttöomaisuuden vastaavasti pienentyessä. Kun ne syyt, jotka saivat aikaan huomattavan tavara- ja varastoerien lisäyksen, samoin kuin käyttöomaisuudenkin lisääntymisen, ovat hallintoneuvoston jäsenille hyvin tunnettuja, on katsoa olevan aihetta niihin lähemmin kajota. Viimeksi mainitun seikan johdosta on kuitenkin syytä huomauttaa, että lisäys oli kuluneena vuonna huomattavasti suurempi kuin lähinnä edellisinä vuosina. Tavanmukaisten poistojen jälkeen kasvoi käyttöomaisuus 11.3 milj. mk, kun esim. toissa vuonna lisäys oli vain 0.1 milj. mk. Tilaston osoittama lisäys ei kuitenkaan ole lopullinen, johtuen siitä edellisessä hallintoneuvoston kokouksessa mainitusta seikasta, etteivät eräät apu-yhtiöiden rakennuttamien kiinteistöjen arvot sisälly siihen. Jos nekin otettaisiin huomioon, olisi käyttöomaisuuden lisäys kuluneena vuonna hämmästyttävän suuri.

Velat-puolen kehitys seurasi likimain varojen kehitystä. On kuitenkin mieluista todeta, että lyhytaikaiset velat lisääntyivät vain n. 15.6 milj. mk vaihtuvan omaisuuden lisäyksen ollessa 41.6 milj. mk. Tästä johtuikin, että pitkäaikainen rahoitus lisääntyi suhteellisesti enemmän kuin pitkäaikaiset sijoitukset. Lisäys ei ollut kuitenkaan niin suuri kuin toivotavaa olisi ollut huomioonottaen osuusliikkeiden suuren suorituskäytön vajauden. Siitä huolimatta, että keskusliikkei-

174

den taholta useammassa yhtöyksissä painostettiin osuus-
kauppoja ottamaan pitkäaikaisia kiinnityslainoja, niitä
otettiin vielä verrattain vähän. Pitkäaikaisten kiinnitys-
lainojen määrä oli v.1935 lopussa 49.1 milj. mk ja v.1936
lopussa 65.6 milj. mk, joten lisäys on siis vain 16.5 milj.
mk siitä huolimatta, että KKn jäsenliikkeissä oli viime
vuoden lopussa 49 niitä, joilla suorituskykyisyydessään
oli vajautta. Niiden kiinteistöjen ja kalustojen arvo
oli yhteensä 210.1 milj. mk ja oli siitä rahoitettu omil-
la varoilla ja pitkäaikaisilla kiinnityslainoilla noin
puolet eli 111.9 milj. mk. Laadittujen laskelmien mukaan
nämä osuusliikkeet voivat saada pitkäaikaisia kiinnityslai-
noja nykyisin hallussaan olevia kiinteistöjä vastaan 36.5
milj. mk. Näin ollen jää lopulliseksi suorituskykyisyyden
vajaukseksi 61.7 milj. mk. Elleivät nämä osuusliikkeet lii-
sää ollenkaan kiinteistöjään tai kalustojaan ja jos ne
saavat vuosittain säännöllisiä tuloksia voidakseen poistaa
käyttöomaisuudestaan normaaliset määrät ja kartuttaakseen
rahastojaan keskinkertaisella tavalla, saavuttavat ne 4.3
vuoden kuluttua suorituskykyisyydessään keskimääräisen ta-
sapainon. Huonoimmassa asemassa olevan osuusliikkeen kes-
tää kuitenkin kaikkiaan 12.4 vuotta, ennenkuin se maini-
tuilla edellytyksillä pääsee rahoituksissaan torveelle
pohjalle.

Tulostase kehittyi viime vuonna myöskin suotuisasti.
Myymäläin myyntiylijäämä osoittaa tosin 1.2 %n suuruisia
pientenymistä, mutta johtuu se enemmän kirjanpidollisista
kuin asiallisista syistä. Viime aikoihin saakka on nim.
tilastossa käsitelty myymäläin tuloina mm. OTKn vuosialen-
nuukset ja ylijäämän palautukset. Kun nämä alennukset luon-
teoltaan kuuluvat paremmin kassa-alennuksiin ym. sekalai-
siin tuloihin, liitettiin ne viime vuoden tilastossa tähän
tuloryhmään. Tällä tavoin päästiin myöskin lähemmäksi myy-
mäläin todellista tulosta, joka näihin saakka on tilastos-
sa esiintynyt asiattoman suurena antaen siten aihetta kil-
pailijoille osoittua, että odistysmielisten osuuskauppain
myyntiylijäämä on muihin liikkeisiin verrattuna kohtuutto-
man korkea. Kuten nähdään, lisääntyivät kassa-alennukset
ym. niihin verrattavat tulot suhteellisesti 0.9 %. Tulojen
kokonaismäärän vähennys oli 0.4 % ja muodostaa siitä noin
puolet erään näennäisen tuloryhmän poistaminen tuloerien
puolelta.

Kenojen lisäys oli suhteellisesti pienempi kuin tulo-
jen lisäys, mistä johtui, että nettoylijäämä muodostui

jonkin verran paremmaksi kuin edellisenä vuonna. Merkillepantavaa on, että liikekustannukset supistuivat suhteellisesti miltei kaikissa menoryhmissä. Tästä supistumisesta ei ole muuta kuin hyvää sanottavana lukuunottamatta poistoja, joiden suhteellinen osuus liikevaihdosta laskien oli viime vuonna hiukan pienempi kuin sitä edellisenä vuonna. Kiiden määrä käyttöomaisuuteen verrattuna pysyi kuitenkin suhteellisesti samalla tasolla kuin vuotta aikaisemminkin osoittaen lisäystäkin 0,1 %.

Liiketoiminnan voimakkaasta lisäyksestä huolimatta työ-kustannukset pysyivät suhteellisesti useimmilla toiminnan aloilla ennallaan. Ainoastaan kahviloiden ja ravintoloiden sekä tuotantolaitosten työ-kustannukset suhteellisesti vähän laskivat. Työkustannukset nousivat kaikkiaan 114,1 milj. mk ja olivat 7,6 % myynnistä, 56,7 % kaikista kustannuksista ja 52,9 % kaikista kustannuksista ja poistoista. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut seuraavat: 7,7, 55,1 ja 51,2 %.

Osuusliikkeiden toimihenkilöiden palkat nousivat henkilökohtaisesti jokseenkin kauttaaltaan.

Nettoylijäämän suhteen mainittakoon, että se on määrällään suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Suhteellisesti osuuskauppain nettoylijäämä on ollut suurempi vain yhden kerran, nim. v. 1919, jolloin se oli 2,5 % viime vuoden 2,4 % asemasta. Tilikauden alussa olleista omien varojen määrästä lukien oli nettoylijäämä 15,0 %, joten liiketoimintaan sidotun pääoman tuotto oli hyvä.

Vaikka olosuhteet viime vuoden aikana olivatkin kaikin tavoin myönteiset, kuten edelläolevasta on käynyt selville, eivät kaikki EKn jäsenliikkeet voineet kuitenkaan saavuttaa kunnollisia tuloksia, vaan tarvitsivat eräät niistä tappioitensa peittämistä ynnä muita tarkoituksia varten OTKn avustusta huomattavan määrän. EKn johtokunta puolsi avustuksen antamista kaikkiaan 17 osuusliikkeelle seuraavia tarkoituksia varten: korottomien kuoletuslainojen lyhennyksiin 528.883 mk 9 osuusliikkeelle, mainosluontoisen ostovoiton jakamista varten 482.000 mk 10 osuusliikkeelle ja tilinpäätösten parantamista varten 834.866 mk 8 osuusliikkeelle. Yhteensä teki tämä osuuskauppaliikkeen kokonaisuuden taholta tullut avustus paikallisille osuusliikkeille kaikkiaan 1.845.749 mk. Osa nästä määrästä muodostavat uusien osuusliikkeiden perustamiskustannukset, joita laadituissa tilinpäätöksissä poistettiin. Varsinaisia akordeja saaneiden 8 osuusliikkeen joukossa on kuitenkin puolet eli 4 sellaista, jotka ovat olleet toiminnassa jo useita vuosia, toiset niistä jopa yli 30 vuotta. Kiiden toiminnassa on tietenkin jotakin epätevettä joko jäsenistön osuuskauppallisessa harrastuksessa,

hallintokuntien asennoitumisessa tai liikkeenhoitotavoissa. Kuitenkin on tyydytyksellä todettava, että useat sellaiset osuusliikkeet, jotka aikaisemmin ovat jatkuvasti tuottaneet ala-arvoisia tuloksia ja joita siitä syystä on pidetty suorastaan toivottomina, ovat viime vuosina päässeet tulotuloon ja menoiinsa tasapainoon ja alkaneet saavuttaa keskinkertaisia tuloksia. Erikoisesti on syytä mainita Itä-Savon Osuusliike, Lahden Osuuskauppa, Osuusliike Ahjo sekä Raahen Osuuskauppa, joiden viimeaikainen kehitys on ollut erittäin hyvä.

Viime vuoden aikana tapahtuneeseen edistysmielisten osuusliikkeiden toimintaan sekä saavutettuihin tuloksiin voidaan olla yleensä tyytyväisiä. Tosin on myönnettävä, että taloudellisen nousukauden mukana myöskin osuuskauppaliikkeessä pääomien sidonta käyttöomaisuuteen on tullut rohkeammaksi ja kustannusten lisäykset huolettomammiksi kuin vaikeimpina pulavuosina. Laikki laajennustoiminta tapahtuu nykyisin kuitenkin vallitsevat olosuhteet huomioonottaen terveellä pohjalla, tarpeellista varovaisuutta ja perusteellista harkintaa noudattaen. Näin ollen voidaankin lähelsimpään tulevaisuuteen katsoa luottamuksellisesti, silti unohtamatta, että edessäpäin voi olla entistä pahempia vaikeuksia, jonka vuoksi osuuskauppaliikkeen taloudellisen aseman lujittamista ei ole hetkeksikään unohtettava pois mielistä."

Osuuskauppaliikkeemme kehitystä esittävät numerosarjat esiintyvät liitteessä n:o 8.

Selostus merkittiin pöytäkirjaan.

4. §.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että johtokunnalla on ollut pakko ryhtyä toimenpiteisiin myymälänhoitajain puutteen poistamiseksi. Parin viimeisen vuoden kuluessa tämä puute on nimittäin tullut suorastaan kiusalliseksi. Nykyisessä laajuudessaan KKn osuuskauppakoulu ei voi kasvattaa uusia myymälänhoitajia tarvittavaa määrää. Uusia myymälänhoitajia tarvitaan nykyisin vuosittain kolmattasataa. Jotta tämä tarve voitaisiin tyydyttää, KKn johtokunta on päättänyt, että KKn osuuskauppakouluun on muodostettava Osuuskauppakoulu laajentaminen.

20.

rinnakkaisluokka, jonka tehtäväksi tulee yksinomaan kasvattaa uusia myymälänhoitajia. Tämä rinnakkaisluokka ei kuitenkaan voi toimia KKn osuuskappakoulun nykyisessä huoneistossa tilanahauden tähden, vaan on se sijoitettava vuokrahuoneistoon. Kun eräs sopiva huoneisto oli saatavana ja vuokraamisesta oli kiireesti päätettävä, KKn johtokunta päätti hyväksyä vuokratarjouksen. Tämän rinnakkaisluokan aiheuttamat kustannukset tulevat olemaan, kun otetaan huomioon huoneiston vuokra, opettajan palkka, oppilaiden ruoka- ja asutuskustannukset, vahtimestarin palkka, opetusvälineet ym., yhteensä noin 320.000 markkaa vuodessa. Täten voidaan kasvattaa vuosittain noin 180 ä 200 uutta myymälänhoitajaa, mikä riittänee tyydyttämään nykyisen tarpeen. Koulu aloittaa toimintansa kesällä. Johtokunta toivoo, että hallintoneuvosto hyväksyisi johtokunnan toimenpiteet asiassa ja valtuuttaisi johtokunnan toteuttamaan suunnitelman esitetystä laajuudesta.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan toimenpiteet asiassa ja valtuutti johtokunnan toteuttamaan suunnitelman esitetystä laajuudesta.

5. §.

KKn
vuosikertomus
v:ita 1936.

Hallintoneuvoston jäsenille oli etukäteen jaettu KKn johtokunnan laatima kertomus KKn toiminnasta v. 1936.

Vuosikertomus esitettiin hallintoneuvostolle kohta kohdalta. Tapahtuneessa yksityiskohtaisessa käsittelyssä hallintoneuvosto hyväksyi vuosikertomuksen yksimielisesti johtokunnan esittämässä muodossa.

6. §.

Hallintoneuvos-
ton lausunto.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti antaa edustajakokoukselle KKn vuosi- ja tilikertomuksen johdosta seuraavan lausunnon (liite n:o 9).

7. §.

Sihtööri Toivonen ilmoitti, että KKn hallintoneuvoston päätöslauselmaehdotusta, joka liittyy edustajakokoukselle tehtävään esitykseen "Ostovoiman keskittäminen edistysmielisiin osuuskappoihin", oli kaikissa liittokokouksissa kannatettu hallintoneuvoston aikaisemmin hyväksymässä muodossa.

Ostovoiman
keskittämisen
edistys-
mielisiin
osuus-
kauppiihin.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti esittää edustajakokoukselle tätä asiaa koskevan päätöslauselmaehdotuksen aikaisemmin hyväksytyssä muodossa.

8. §.

Sihtööri Toivonen ilmoitti, että edistysmielisten osuuskappain nykyistä pääomutilannetta koskevaan hallintoneuvoston päätöslauselmaehdotukseen olivat yhtyneet kaikki muut liittokokoukset paitsi Karjalan Osuuskappaliiton kokous, joka oli ehdottanut, että 4. ponnien loppuosa tulisi kuulumaan näin: "... joko omilla rahustoilla tai niiden puuttuessa mikäli mahdollista Kunta-yhtiöiden tai läkelaitos Tuen myöntämällä pitkäaikaisilla lainoilla", ja Pohjolan Osuuskappaliiton kokous, joka oli lausunut epäilyksensä päätöslauselmaehdotuksen 3. ponnien suhteen.

Edistys-
mielisten
osuuskappain
nykyinen
pääomatilanne.

Asian johdosta syntyi keskustelua.

Hyyrinen kannatti Karjalan Osuuskappaliiton kokouksessa tehtyä ehdotusta.

Kylmälä yhtiö Karjalan Osuuskappaliiton kokoukseen ehdotukseen. Ehdotti lisäksi, että kolmannelle ponnelle poistettaisiin sana "viipymättä".

Laksio ilmoitti, että Kyminlaakson Osuuskappaliiton kokouksessa oli arvosteltu päätöslauselmaehdotuksen 5. ja 6. ponnit. Jotkut puheenvuoron käyttäjät olivat olleet sitä mieltä, että niissä myönnettäen KKn johtokun-

nalle liian laajat valtuudet puuttua osuuskauppain rakennus-toimintaan. Oli luvannut saattaa tämän K:n hallintoneuvoston tietoon.

M a r t t i l a kannatti Karjalan Osuuskauppaliiton kokouksessa tehtyä ehdotusta.

P u l k k a n e n kannatti Karjalan Osuuskauppaliiton kokouksessa tehtyä ehdotusta.

Toimitusjohtaja A u r a piti parannuksena, jos Karjalan Osuuskauppaliiton kokouksen ehdotus hyväksytään. Sitä vastoin ei ole syytä ottaa huomioon kylmään tekemää ehdotusta, koska suurin osa osuuskaupoista on jo päättänyt korottaa osuusmaksunsa 300 markkaan. Jälelläolevien osuuskauppain olisi samanlainen uudistus kiireellisesti tehtävä.

H e i k k i l ä oli sitä mieltä, että hallintoneuvoston aikaisemmin hyväksymä päätöslauselmaehdotus ei kaipaa muutoksia.

L i l l n i x yhtyi Heikkilän lausuntoon.

Hallintoneuvosto päätti ilman äänestystä hyväksyä päätöslauselman aikaisemmassa muodossaan muuten, paitsi että 4. pontteen lisätään sanat "mikäli mahdollista", kuten Karjalan Osuuskauppaliiton kokouksessa oli ehdotettu.

9. §.

Liittokokousten ohjessääntö.

Sihteeri T o i v o n e n ilmoitti, että hallintoneuvoston ehdotus liittokokousten ohjessäännöksi oli tullut hyväksytyksi kaikissa muissa liittokokouksissa sellaisenaan, paitsi Karjalan Osuuskauppaliiton kokouksessa, jossa oli ehdotettu, että 6. pykälän 1. momentin viimeinen sana "yhtyy" muutettaisiin sanoiksi "on yhtynyt".

Sitten kun asiasta oli keskusteltu, hallintoneuvosto päätti 8 äänellä 8 vastaan puheenjohtajan äänen ratkaistessa hyväksyä 6. pykälän 1. momentin aikaisemmin hyväksytyssä muodossa.

Sihteeri T o i v o n e n ilmoitti lisäksi eräässä yksityiskeskustelussa huomautetun, ettei käsiteltävänä oleva ohjesääntö, jos se tulee hyväksytyksi, takaa keskusjärjestöjen hallintoelinten jäsenille läsnäolo- ja puheoikeutta liittokokouksissa. Puhuja myönsi tällaisen puutteen ohjesääntöehdotuksessa olevan ja ehdotti ohjesääntöehdotusta täydennettäväksi siten, että läsnäolo- ja puheoikeutetuiksi liittokokouksissa nimitettäisiin myös keskusjärjestöjen hallintoelinten jäsenet.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti tehdyn ehdotuksen.

10. §.

Toimitusjohtaja A u r u ilmoitti, että EKn johto- Hallinto-
kunta oli päättänyt ehdottaa hallintoneuvoston edustajiksi neuvoston
syksyllä Parisissa pidettävään KOLn kongressiin valittavik- edustajat
KOLn
si hallintoneuvoston jäsenet Hugo Säilän ja Albin Sihvosen. kongressissa.
Säilän valitseminen olisi toivottavaa siitä syystä, että hän ei voinut sattuneiden estoiden tähden matkustaa odelliseen kongressiin, vaikka oli tullut edustajaksi valituksi. Kun on toiveita siitä, että hän nyt pääsisi kongressiin matkustamaan, olisi kohtuullista, että tämä edustustehtävä hänelle annettaisiin. Sihvonen taas on suorittanut pitkän päivätyön edistysmieliossä osuuskauppaliikkeessä. Koska hän iäkkäänä miehenä tuskin voi enää myöhemmin tällaista edustustehtävää suorittaa, olisi suotavan, että hän nyt edustajaksi Parisiin valittaisiin.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä johdokunnan ehdotuksen.

11. §.

Oppaaksi joukkueelle, joka EKn opintomatkurahastosta Opintomatk-
myönnetyillä apurahoilla matkustaa syksyllä Parisiin KOLn joukkueen
opas.

24.

kongressiin, valittiin johtokunnan ehdotuksesta yksimielisesti KKn sihteeri Onni Toivonen.

12. §.

Kylmän ehdotuksia ja toivomuksia.

Hallintoneuvoston jäsen K y l m ä n e n lausui, että menettely, jonka KKn johtokunta näyttää ottaneen käytäntöön uusia osuuskauppoja perustettaessa, ei tunnu oikealta. Niitä perustettaessa ei nimittäin ole pyydetty lausuntoa asianomaisilta osuuskauppaliitoilta eikä niiltä paikallisilta osuuskaupoilta, joiden toimialuetta uudet osuuskaupat sivuavat. Toivoi, että menettelyä tässä suhteessa muutettaisiin. Edelleen puhuja toivoi, että KKn johtokunta ottaisi harkittavakseen, eikä KKn hallintoneuvoston jäsenille olisi myönnettävä oikeus matkustaa liittokokouksiin KKn varoilla.

Tehtyjen huomautusten johdosta toimitusjohtaja A u r a lausui, että uusia osuuskauppoja perustettaessa on kyllä aina tiedusteltu sen-osuuskaupan mielipidettä, jonka toimialuetta perustettava osuuskauppa tulee sivuamaan. Poikkeus tästä säännöstä tehtiin ainoustaan perustettaessa Haapajärvenseudun Osuusliikettä. Sitä perustettaessa ei nimittäin tiedusteltu Kalajokilaakson Osuusliikkeen hallintoneuvoston mielipidettä. Tämä yleisestä säännöstä poikkeaminen johtui siitä, että KKn neuvontaosastolle oli annettu tietoja, joiden mukaan Kalajokilaakson Osuusliikkeen hallintoneuvosto oli yksimielisesti uuden osuuskaupan perustamisen kannalla. Kun annettuja tietoja ei ollut syytä epäillä, ei lausunnon pyytämistä Kalajokilaakson Osuusliikkeen hallintoneuvostolta pidetty tarpeellisena. Liittotoimikunnilta ei lausuntoja ole pyydetty, lukuunottamatta jotakin harvaa poikkeustapausta. Vastaisuudessa voidaan kuitenkin harkita, onko liittotoimikuntain lausunnon pyytäminen tarpeellista. Kysymystä siitä, olisiko KKn hallintoneuvoston jäsenille myönnettävä oikeus matkustaa liittokokouksiin KKn varoilla, voidaan harkita.

Liitt
ohjes

Kokous julistettiin päättyneeksi.

Vakuudeksi:

Antti Joensuu
 Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty
 Helsingissä kesäk. 4 p. 1937.
Antti Joensuu
Matti Kärkkäinen

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä, KKn hallintoneuvoston huoneistossa, kesäkuun 4. päivänä 1937.

Seapuvilla olivat hallintoneuvoston jäsenet: Frans Hautala, Jafet Heikkilä, P. Huuskonen, Kalle Hyvärinen, Otto Karhi, Ahti Kärkinen, Hilma Laine, J. E. Lillnäs, A. Marttila, V. Paavilainen, Juho Pulkkanen, J. Rosvall, Hannes Ryömä, Albin Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Säilä, Väinö Tanner ja Nikolai Virtanen; johtokunnan jäsenet: Jalo Aura, Julius Alanen, Helmer Lehti, Laavo Raittinen, Juuso Suominen ja Onni Toivonen; sekä KKn toimihenkilöt Jalmaria Laakso ja Antero Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston puheenjohtaja tuomari Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut hallintoneuvoston sihteeri.

1. §.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että neuvonta-Tarkastajan
osastolla toiminut tarkastaja Emil Keinonen on nyt koonaan siirretty osuuskauppakoulun palvelukseen opettajana. Lisäksi tarkastaja Vuoristo joutuu uhraamaan paljon aikaansa osuuskauppakoulun hyväksi kirjanpidon opettajana. Tästä syystä johtokunnan on täytynyt ryhtyä

27.

etsimään lisätyövoimaa neuvontaosastolle. Yhden tarkastajan toimi on julistettu haettavaksi ja määräjän kuluessa sitä on hakemut viisi henkilöä. Johtokunta ehdottaa, että hakijoista toimeen valittaisiin liikkeenjohtaja Yrjö Manner Alavudelta. Hän on, kuten hallintoneuvoston jäsenet tuntevat, kokenut liikkeenhoitaja ja sen vuoksi täysin pätevä KKn tarkastajan tehtävään. (Hakemus liite n:o 10.)

Ehdotukseen johdosta syntyi keskustelua.

K ä r k k ä i n e n valitti, että Manner pyrki Alavudelta pois. Yhtyi kuitenkin johtokunnan ehdotukseen.

H y v ä r i n e n kannatti johtokunnan ehdotusta, mutta hänkin puolestaan valitti, että linjoilta jälleen poistuu yksi kokeneimpia liikkeenjohtajia.

L i l l n i x kannatti johtokunnan ehdotusta, mutta piti tarpeellisena, että Mannerin mahdollisen kieläytymisen varalta asetettaisiin joku hakijoista varalle.

V i r t a n e n oli vakuuttunut, että Alavuden Osuusliikkeen johto saadaan kyllä järjestetyksi tyydyttävälle kannalle. Kannatti johtokunnan ehdotusta.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valita tarkastajaksi KKn neuvontaosastolle liikkeenhoitaja Yrjö Mannerin 4.500:- markan kuukausipalkalla.

2. §.

Puhujan vaali.

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että vuodesta 1928 lähtien KKn palveluksessa on ollut kaikkiaan kuusi puhujaa. Tänä aikana on toimintakenttä huomattavasti laajentunut, sillä uusia myymälöitä on perustettu 534. Tästä johtuu, että vuosittain pidettävien puheidenumäärä on vuodesta toiseen lisääntynyt. Jotta koko työmäärä olisi tullut suoritetuksi, on puhujain työtaakkaa vähin erin lisätty. Täten on voitu tulla

tähän asti toimeen samalla puhujamäärällä kuin vuonna 1928. Nyt on kuitenkin tultu ajankohtaan, jolloin puhujavoimia olisi lisättävä. Osuuskauppain myymäläverkosto laajenee nim. edelleen aika nopeasti, joten vuosittain pidettävien valistusjuhlien lukumäärä yhä vain lisääntyy. Johtokunta onkin ryhtynyt etsimään toimeen sopivaa henkilöä. Sellainen on nyt löydetty. Tämä henkilö on sosiaalidemokraattinen kansanedustaja Arvi Jovero. Hän on syntynyt Porissa maaliskuun 25. päivänä 1909. On käynyt 6-vuotisen kansakoulun sekä valmistavan ammattikoulun ja Työväen Akatemian kurssin. Hänen henkilöllisyytensä käy ilmi seuraavista liitteistä. (Liitteet n:o 11.) Johtokunta ehdottaa, että Arvi Jovero valittaisiin KKn puhujaksi, kuitenkin ehdolla, että hän jättää kansanedustajatehtävänsä sekä hankkii lääkärintodistuksen. Hänen palkakseen johtokunta ehdottaa 2.750 markkaa kuukaudessa vuoden loppuun ja vuoden alusta lukien 3.000 markkaa ehdolla, että hän syyskauden aikana osoitetaan tehtävänsä kelpoilliseksi.

Ehdotuksen johdosta syntyi keskustelua.

T a n n e r lausui, että on sääli ottaa Joveroa pois eduskunnasta, sillä hän on osoittautunut olevan erittäin lupaava alku politiikan palvelukseen.

K ä r k k ä i n e n sanoi tuntevansa Joveron hyväksi puhujaksi, kannatti johtokunnan ehdotusta.

R y ö m ä tiesi myös Joveron olevan hyvän puhujan. Siitä syystä on valitettavaa, että hänet nyt otetaan eduskunnasta. Jos hänet KKn puhujaksi valitaan, olisi kuitenkin sallittava hänen olla samanaikaisesti eduskunnassakin.

A u r a lausui, että KKn puhujan ja kansanedustajan tehtävät sattuvat samojen kuukausien ajaksi. Siitä syystä KKn puhujana toimiva henkilö ei voi olla kansanedustajana. Joveron varamiehenä eduskuntaan

29.

tulee hra Malmivuori Raumalta. Häinkin on edustajatehtävään erittäin sopiva henkilö, joten Joveron paikka eduskunnassa tulee kyllä hyvin täytetyksi.

P a a v i l a i n e n k i n piti valitettavana, että Jovero nyt jää pois eduskunnasta. Asiaa ei kuitenkaan voida auttaa, koska hän itse haluaa toiselle alalle. Kannatti johtokunnan ehdotusta.

K a r h i kannatti johtokunnan ehdotusta.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että Arvi Jovero valitaan KKn puhujaksi 2.750 markan kuukausipalkalla. Palkka korotetaan kuitenkin vuoden 1939 alusta 3.000 markaksi kuukaudelta, jos Jovero osittautuu sopivaksi KKn puhujan tehtävään. Joveron toimeenastumisen ehtona on, että hän eroaa kansanedustajan toimesta.

3. §.

KKn edustajat Työväen Sivistys- liiton edustajistossa.

Työväen Sivistysliitto oli kirjelmällä (liite n:o 12) ilmoittanut, että Työväen Sivistysliiton edustajistossa olevien KKn edustajien edustajavaltuudet olivat vanhentuneet ja että KKn olisi sen vuoksi nimitettävä liiton edustajistoon vuosiksi 1937-39 uudet edustajat. Työväen Sivistysliiton sääntöjen mukaan KKlla on oikeus nyt nimittää 29 varsinaista ja yhtä monta varaedustajaa.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti KKn edustajiksi Työväen Sivistysliiton edustajistoon vuosiksi 1937-39 nimittää seuraavat henkilöt:

F. Ahvenainen,	K.E. Primus-Nyman,
Jalo Aura,	Paavo Raittinen,
Th. Björnström,	Jussi Raitio,
Eino Heinivaara,	Antero Rinne,
Aili Lindström,	Signe Rosvall,
A.F. Jokinen,	A. Ruokosalmi,
Elina Jääskeläinen,	Pietari Salmenoja,
Yrjö Kallinen,	Aino Salminen,
Matti Karkinen,	Maina Sillanpää,
J.W. Keto,	J.V. Seppälä,
Kerttu Koivisto,	Juuso Suominen,

Jalmari Laakso,
Helmer Lehti,
S.T. Mannermaa,
Toini Paasivuori.

Onni Toivonen,
Untamo Utrio,
Vankka Vankkoja,

4. §.

Toimitusjohtaja A u r a ehdotti johtokunnan puolesta, että Kuluttajain Lehden tilausmaksuksi vuonna 1938 määrättäisiin 12 markkaa.

Kuluttajain
Lehden
tilausmaksu
v. 1938.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan ehdotuksen.

5. §.

Toimitusjohtaja A u r a ehdotti johtokunnan puolesta, että Konsumentbladetin tilausmaksuksi vuonna 1938 hyväksyttäisiin 8 markkaa.

Konsumentbla-
detin
tilausmaksu
v. 1938.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan ehdotuksen.

6. §.

Sihteeri T o i v o n e n ilmoitti, että määräajan kuluessa oli KKn sääntöjen 26 §:n edellyttämää tarkastusta varten 118 jäsenenä olevaa paikallista osuusliikettä ja kolme keskusjärjestöä lähettänyt edustajavaltakirjansa tarkastettaviksi. Valtakirjat oli KKn toimistossa tarkastettu ja havaittu, että ne olivat asianmukaisessa kunnossa.

Edustajakokous-
edustajain
valtakirjat.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti antaa edustajakokoukselle edustajavaltakirjoista seuraavan lausunnon (liite n:o 13).

7. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustajakokoukselle ehdottaa, että edustajakokoukselle valittaisiin kolme puheenjohtajaa ja että puheenjohtajiksi

Ehdotuksia
edustaja-
kokoukselle.

valittaisiin tuomari Väinö Tanner Helsingistä, toimitusjohtaja Otto Karhi Oulusta ja toimittaja Eero Vuori Viipurista.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustajakokoukselle ehdottaa, että edustajakokouksen sihteeriksi valittaisiin KKn toimihenkilöt Jussi Raitio, Antero Rinne ja Lyyli Takki.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustajakokoukselle ehdottaa, että edustajakokouksen ääntenlaskijoiksi valittaisiin E. Pytynen Rovaniemeltä, Väinö Kilpi Forssasta, Hannes Peltola Turusta ja Yrjö Riikinsääri Tuusniemeltä. Ääntenlaskijain kokoonkutsujaksi päätettiin ehdottaa valittavaksi E. Pytynen Rovaniemeltä.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustajakokoukselle ehdottaa, että edustajakokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi valittaisiin A. Vuolle Tampereelta ja Edvard Neittola Kotkasta.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustajakokoukselle ehdottaa, että edustajakokouksen kanaliatoimikuntaan itseoikeutetun jäsenen, KKn sihteerin, lisäksi valittaisiin Robert Kotapuro Keiteleeltä, Erkki Leinonen Kajaanista, A. Vuolle Tampereelta ja Atte Muhonen Metsolahdesta.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustajakokoukselle ehdottaa, että edustajakokous työskentelisi seuraavan aikajän mukaan:

Lauantaina 5/6 kokousta kello 10 - 12.30,

aamiaisloma kello 12.30 - 13.30,

kokousta kello 13.30, kunnes sääntöjen määräämät asiat ovat tulleet loppuunkäsittellyiksi.

Sunnuntaina 6/6 kokousta kello 9 - 12,

aamiaisloma kello 12 - 13,

kokousta kello 13 esityslistan loppuun.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustaja-
kokoukselle ehdottaa, että sekä varsinaisia että va-
ratilintarkastajia valittaisiin kolme, että heidän
palkkiokseen määrättäisiin 500 mk sekä päivärahaa
matka- ja kokouspäiviltä 300 mk ja että matkakulut
korvattaisiin II-luokan hintojen mukaan.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti edustaja-
kokoukselle ehdottaa, että seuraava edustajakokous
pidettäisiin Helsingissä.

Vakuudeksi

Ossi Finne

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Helsingissä
lokakuun 16. päivänä 1937.

Seurakassin *Kans. Keskus*
Antti Lahti

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä KKn hallintoneuvoston huoneistossa lokakuun 16. päivänä 1937.

Saapuvilla olivat hallintoneuvoston jäsenet Frans Hautala, Jafet Heikkilä, Kalle Hyvärinen, Otto Karhi, A. Kylmänen, Ahti Kärkkäinen, Hilma Laine, J.E. Lillnix, A. Marttila, V. Paavilainen, Matti Pukkila, J. Rosvall, Hannes Ryömä, A. Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Siikilä, Väinö Tanner ja Nikolai Virtanen; johtokunnan jäsenet Jalo Aura, Julius Alanen, Helmer Lehti, Paavo Raittinen, Miina Silanpää ja Onni Toivonen; sekä KKn toimihenkilöt Jalmari Laakso ja Antero Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston puheenjohtaja ministeri Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut hallintoneuvoston sihteeri.

1. §.

Puheenjohtaja lausui Matti Pukkilan, joka nyt oli ensi kertaa KKn hallintoneuvoston jäsenen tehtävää tähtämässä, tervetulleeksi hänelle uskottuun luottamustoimeen. Samalla puheenjohtaja toivoi, että yhteistyö hänen kanssaan tulisi olemaan yhtä hyvä kuin yhteistyö KKn hallintoneuvoston jäsenten kesken yleensä on ollut.

Matti Pukkila
esitteliään.

2. §.

Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin yksi-

Hallinto-

neuvoston
virkaileijain
vaali

mielisesti uudelleen ministeri Väinö Tanner.

Hallintoneuvoston varapuheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti uudelleen toimitusjohtaja Otto Karhi.

Hallintoneuvoston sihteeriksi valittiin yksimielisesti uudelleen KKn sihtööri Onni Toivonen.

Hallintoneuvoston pöytäkirjantarkastajiksi puheenjohtajan lisäksi valittiin yksimielisesti uudelleen hallintoneuvoston jäsenet Kalle Hyvärinen ja Ahti Kirkkainen.

3. §.

Johtokunnan
pöytäkirja

Johtokunnan sihtööri luki 2/6 - 6/10-37 pidettyjen johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Luetut pöytäkirjat merkittiin kuulluiksi.

4. §.

Selostusta
KKn
toiminnasta

Toimitusjohtaja A u r a esitti hallintoneuvostolle KKn toiminnasta tämän vuoden aikana seuraavan selostuksen:

"Huomattavin tapaus KKn toiminnassa tänä vuonna on KKn toimitalon myynti. Hallintoneuvosto teki yhdessä toisten keskusjärjestöjen hallintoneuvostojen kanssa aikoinaan päätöksen siitä, että KK siirretään sopivan hetken tultua yhteiseen toimitaloon OTKn ja KANSAN kanssa. Tämän vuoksi on KKn omistama toimitalo ollut myytävänä v.1930 alkaen, josta lähtien OTKlla olisi ollut tilaisuus rakennuttaa yhteiseksi toimitaloksi suunniteltuun hallintorakennukseen Kille huoneistoa. Kun maassamme vallitsi melko pitkän ajan talouspula, ei myyntimahdollisuuksia katsottu kuitenkaan olevan ennenkuin v.1934. Tällöin KKn johtokunta arvioi talon nimäksi 4.500.000 mk ja valtuutti toimitusjohtajan myymään sen tästä hinnasta. Sen vuoksi, että myynti ollut vielä käynyt aivan välttämättömäksi, pidettiin hintana kuitenkin 5 milj. mk.

Siitä huolimatta, että talolla oli mainitusta päivästä asti lakkaamatta ostelijoita, ei kauppaa saatu synty-
mään, ennenkuin tänä syksynä. Ostajaksi ilmaantui täl-
löin hallintoneuvoston puheenjohtajan tuomari Tannerin
toimesta Suomen Pankki; joka tahtoi saada KKn kiinteis-
tön tulevia tarpeitaan varten. Tämän ostajan kanssa
tehtiin kauppa tk. 1. p:nä seuraavilla ehdoilla:

1. Kauppahinta on 5 milj. markkaa.
2. Kiinteistön omistusoikeus siirtyy ostajalle heti.
3. KK saa jäädä taloon viiden vuoden ajaksi vuokra-
laiseksi seuraavilla ehdoilla:

Vuokra-aika on viisi (5) vuotta, mutta KK:lla on
oikeus luopua vuokraoikeudestaan ja -sitoumukses-
taan ennemminkin, ja vuokrasuhde päättyy siinä
tapauksessa yhden (1) vuoden kuluttua irtisanomi-
sen jälkeen.

Vuokramaksuna suorittaa KK kultakin vuokravuodel-
ta kolmesataatuhatta (300.000:-) markkaa. Vuokra-
maksu on suoritettava Suomen Pankin Helsingin
konttoriin siten, että kerrallaan maksetaan yhden
(1) kuukauden maksua vastaava erä etukäteen.

KK:lla on oikeus periä hyväkseen vuokramaksut muil-
ta vuokralaisilta.

Suomen Pankki suostuu irtisanomaan talossa N: 7
Snellmaninkadun varrella olevan kahvilaliikkeen
vuokraoikeuden niin pian, kuin se sopimusehtojen
mukaan käy päinsä, ja luovuttamaan liikkeen hal-
lussa olleet huoneistot muine tiloineen KKn käy-
tettäväksi sen tarkoituksiin tämän sopimuksen mu-
kaan.

KK, joka sitoutuu vuokra-aikana hoitamaan vuokra-
maansa taloa Suomen Pankin laskuun ilman eri kor-
vausta, suorittaa kaikki kiinteistöistä aiheutuvat
kustannukset, kuten palkat, vesimaksut, nuohous-
maksut, pihan ja portaiden valaistuksesta sekä
puhtaanapidosta aiheutuvat ynnä muut hoitomenot
sekä sellaiset korjaukset, että talo pysyy hyvässä
kunnossa. Mahdollisista muutoksista sovitaan erik-
seen. KKn suoritettaviksi eivät kuulu verot Suomen
Pankin omistusasajalta.

Tehtyä kauppaa voidaan pitää useiden seikkojen perusteella täysin tyydyttävänä. Saatua hinta on talon kuntoon ja kannattavuuteen katsottu hyvää. Mutta erittäin miellyttäväksi kaupan tekee kuitenkin vuokrasopimus. KK voi nyt asua talossa edullisemmin kuin sen omistaessaan. Se saa vuosittain vuokraa 84.960 markkaa, korkoa kauppahinnasta $4 \frac{3}{4} \%$ mukaan 237.500 markkaa ja on vapaa veroista, jotka ovat tähän asti tehneet vuosittain noin mk 25.500:-. Nämä edut tekevät yhteensä 347.960 markkaa. Kun vuokra on 300.000 mk, jää ansioksi 47.960 markkaa. Talon ylläpitokulut tulevat tietenkin olemaan saman suuriset kuin ne olivat KK:n omistaessa talon.

Huomattavana taloudellisena etuna on pidettävä myös sitä, että KK:n huoneiston rakentamisajaksi voidaan nyt valita halvin rakennuskausi. Käytännöllisenä etuna on taas mainittava, että KK:lla on mahdollisuus suunnitella rauhasa huoneistonsa ja muuttaa siihen kenenkään kiirehtimättä. Tämän edun arvon ymmärtää erittäin hyvin, kun tietää, kuinka lyhyitä muuttoaikoja toiset talon ostelijat tarjoilivat.

Edellä selvitetyn lisäksi lienee tarpeellista mainita muutama sana KK:n uudesta huoneistokysymyksestä. Silloin kun tehtiin päätös siitä, että kaikki keskusjärjestöt rupeavat asumaan samassa toimitalossa, välikki mielissä sellainen ajatus, että tämän talon tulisi olla kaikkien keskusjärjestöjen yhteinen osakeyhtiö, jonka kustannuksista kukin keskusjärjestö suorittaisi osansa käyttämässä pinta-alan mukaan. Tämä ajatus on tullut ajan varrella hylätyksi, ja nyt ollaan menossa sellaiseen käytäntöön, että toimitalo tulee olemaan OTK:n, joka kantaa siitä vuokraa suhteellisesti sen mukaan, kuin talo aiheuttaa kustannuksia. Tämä tapa on taloudellisesti yhtä hyvä kuin edellämainittuakin. Ja jos OTK rakennuttaa toisille keskusjärjestöille huoneistot niiden toivomusten mukaan samaan tapaan kuin se

itselleenkin on rakennuttanut, jota ei ole mitään syytä epäillä, tulee tämäkin asiointi täysin tyydyttämään.

Siirtyäkseni selostamaan KKn muuta toimintaa mainitsen ensiksikin, että osuuskauppakoulun laajennus on toteutunut. Perustettu rinnakkaisluokka alkoi toimintansa Pohjois-Ranta 4:stä vuokratussa huoneistossa (vuokra 3.000 mk kk:ssa) elokuun 9. päivänä. Rinnakkaisluokka perustettiin sellaisten henkilöiden myymälänhoitajiksi kouluttamista varten, jotka eivät ole toimineet lainkaan kauppaa-alalla. Tällaisille henkilöille on po. luokassa pidetty jo yksi 8-viikkoinen kurssi ja toinen yhtä pitkäaikainen kurssi on parhaillaan toiminut. KKn opetustoiminnan vilkkautta osoittaa myös, että osuuskauppakoulussa on tällä viikolla ollut toiminnassa yhtä aikaa kolme eri kurssit. Niistä on yhtenä käkenmainitsemani myymälänhoitajien kurssi, toisena johtajien ja tarkastajien kurssi ja kolmantena osuuskaupoissa suoritettavan opintotyönvalvojan kurssi. KK:ssa opiskelevien kurssilaisten lukumäärä on näin ollen ollut tällä viikolla yhteensä 85. Viimeksimainitut kurssit, joilla on 29 henkilöä, ovat kuitenkin vain 3-päiväiset ja loppuvat tänään.

Myös rakennusosasto on ollut tänä vuonna kovin rasitettu. Kun maaseudulla toimivat rakennusurakoitsijat tekevät yleensä kovin huonoa työtä ja esittävät aina lopuksi paljon lisälaskuja, on KK joutunut osuuskauppojen toivomuksesta urakoimaan myöskin suuria liiketaloja. Niinpä sen teetetäväksi on tänä vuonna tullut:

Osuusliike Imatran konttori- ja keskusvarastotalo 3 milj. markan urakkahinnasta;

Osuusliike Olan-Avon konttori-, ravintola- ja leipomorakennus 2.150.000 mkn urakkahinnasta;

Työväen ja Pienviljelijäin Osuusliikkeen leipomo- ja myymälä rakennus 1.020.000 mkn urakkahinnasta;

Kainuun Osuusliikkeen leipomorakennus 600.000 mkn urakkahinnasta; sekä

Haapajärvenseudun Osuusliikkeen hallinto- ja myymälärakennus 650.000 mk:n urakkahinnasta.

Edellisten lisäksi rakennusosastolla on ollut 13 pienempää rakennusurakkaa, joiden urakkahinnat vaihtelevat 125.000 - 400.000 markkaan. Näistä on suurin osa tyyppirakennuksia. Kkn hoidettavana on näin ollen ollut tänä vuonna 18 rakennusurakkaa, joista 5 on suoritettu loppuun ja 11 on vielä keskenään.

Rakennusosaston suuren työtaakan tähden jouduttiin sille asettamaan osastopäällikkö, joka valvoo osastolla työtehkoa ja hoitaa arkkitehti Jägerroosin ollessa matkoilla hänen tehtäviään. Tällaiseen osastopäällikön tehtävään nimettiin arkkitehti Veikko Leisten, joka on jo 6 vuotta toiminut osastolla arkkitehtina.

Mainososaston toiminnasta sietää tulla mainituksi, että viime vuonna aloitettu sanomalehtimainonnan hoito on tänä vuonna huomattavasti lisääntynyt. Sanomalehti-ilmoitusten laadinnassa on annettu avustusta yhteensä 42 osuuskauppalle. Näistä 18 on jättänyt koko sanomalehtimainontansa hoitamisen mainoskeskukselle. Muudelle osuuskauppalle on valmistettu kaikki niiden käyttämät ilmoitustekstit osuuskauppojen lausumien toivomusten mukaisesti. Toiset 18 osuuskauppaa ovat sen sijaan käyttäneet ilmoitushuoltoa vain tilapäisesti.

Ilmoituksia on tänä vuonna valmistettu 16.000 kpl. Niiden ilmoitusala oli 375.200 palsta-m/m. Enkempi halhintoneuvostoa kiinnostaa myös se seikka, kuinka paljon ilmoituksista ovat saaneet sosiaalidemokraattiset ja paljonko porvarilliset lehdet. Sosiaalidemokraattiset lehdet saivat 192.800 ja porvarilliset 182.400 palsta-m/m.

Lisääntyneen työmäärän tähden otettiin mainososastolle viime johtokunnan kokouksessa toinen stilisti.

Neuvontaosaston toiminnasta ansainnee mainita, että osaston hoitama myymäläneuvostojen työn ohjaus jouduttiin kesällä toistaiseksi keskeyttämään. Tämä johtui

39

siitä, että työn hoitaja hra Keinonen siirrettiin osuuskauppakoulun opettajaksi. Opastustyöt aloitetaan uudelleen kuitenkin heti, kun onnistutaan löytämään sopiva henkilö. Edelleen on neuvontaosastosta puheen ollen syytä mainita, että ehdotus piirijakoon perustuvasta myymäläin tarkastuksesta ei ole saanut osuuskauppojen hallintoelimissä kyllin nopeaa vastaanottoa. Useimmissa osuuskaupoissa, joita asia koskee, on haluttu jatkua odottamaan kokemuksia niistä osuuskaupoista, jotka ottavat po. tarkastuksen käyttäntöön. Onneksi tällaisia osuuskauppoja on kuitenkin niin paljon, että toiminta saadaan alulle ainakin yhdessä piirissä.

KKn liiketoiminta on ollut huomattavasti vilkkaampaa kuin edellisellä vuonna. Kaikkien liiketoiminnallisten osastojen liikevaihto ja tuotantomäärät ovat huomattavasti lisääntyneet. En katso olevan aihetta näitä lisäyksiä erikseen luotella, vaan tyydyn mainitsemaan, että yhteinen lisäys oli syyskuun lopussa 2.338.443:70 mk eli 24 % liikevaihdosta.

Kuten muistettaneen, päätettiin KKlle viime vuonna perustaa verstaas, jossa hiottaisiin myymäläkalustoihin käytettäviä laseja ja valmistettaisiin vitriinejä sekä linamyymäläin kalustojen metalliosia. Tätä verstaasta ei ole vielä saatu valmiiksi. Ne koneet, joita lasinhiontaa varten jo vuoden alkupuolella tilattiin, eivät vieläkkään ole saapuneet. Näin ollen ei lasinhiontaa ole päästy lainkaan vielä aloittamaan. Sen sijaan on metallisia kaluston osia valmistettu melko runsaasti. Verstaassa työskentelee 12 metallimestä.

Lopuksi selostan vielä paria asiaa, joiden uskon olevan hallintoneuvostolle mielenkiintoisia. Ne ovat osuusmaksu- ja eläkevakuutususkysymykset.

KKn puolesta on jatkuvasti toimittu osuusmaksun korottamista koskevan edustajakokouksen päätöksen toteuttamiseksi. Sen perusteella, miten osuuskaupat olivat

tämän vuoden alussa osuusmaksun korottamiseen suhtautuneet, osuuskaupat voitiin jakaa seuraaviin 7:ään ryhmään:

- I ryhmään kuuluivat ne osuuskaupat, joiden osuusmaksu jo oli 300 markkaa. Sellaisia osuuskauppoja KKn jäsenenä oli kaikkiaan 76. Niiden yhteinen jäsenmäärä oli 179.646 eli 65.7 % osuuskauppain koko jäsenmäärästä.
- II ryhmään kuuluivat ne osuuskaupat, jotka olivat korottaneet osuusmaksunsa, mutta olivat tyytyneet korottamaan sen vain 100 markkaan. Sellaisia osuuskauppoja oli ainoastaan 2. Niiden yhteinen jäsenmäärä oli 10.312 eli 3.6 % osuuskauppain yhteisestä jäsenmäärästä.
- III ryhmään kuuluivat ne osuuskaupat, jotka eivät vielä olleet tehneet päätöstä osuusmaksun korottamisesta, mutta olivat vastaisuudessa tapahtuvan korotuksen varalta ryhtyneet keräämään ylimääräistä varoja joko jäsenten osuusmaksutilille tai erikoiseen rahastoon. Tällä kannalla KKn jäsenosuuksunnista oli 4, ja niissä oli yhteensä jäseniä 7.400 eli 2.7 % osuuskauppain koko jäsenmäärästä.
- IV ryhmään kuuluivat ne osuuskaupat, joissa jo oli käsitelty kysymystä osuusmaksun korottamisesta ja joissa jäsenten enemmistö oli korotusta puoltanut, mutta määränemistön puutteessa asiaa ei oltu saatu päättykseen. Sellaisia osuuskauppoja oli kaikkiaan 8, ja niiden yhteinen jäsenmäärä oli 16.528 eli 6 % osuuskauppain yhteisestä jäsenmäärästä.
- V ryhmään kuuluivat ne osuuskaupat, jotka perustavaassa kokouksessaan ovat määränneet osuusmaksunsa 100 markaksi eivätkä siitä syystä olleet vielä pitäneet tarpeellisena osuuspäköman kartuttamista. Ainoastaan yksi osuuskauppa oli sellainen. Sen jäsenmäärä oli 1.605 eli 0.6 % osuuskauppain yhteisestä jäsenmäärästä.
- VI ryhmään kuuluivat erikoisosuuskunnat, nimittäin rautatiehämäläisten osuusrucalat sekä saunaoosuuskunta, joilla ei ole samaa mielenkiintoa osuusmaksun korottamiseen suhteen kuin osuuskaupoilla. Erikoisosuuskuntia, joilla siis on pieni osuusmaksu, KKn jäsenenä on 3. Niiden yhteinen jäsenmäärä oli 1.474 eli 0.6 % KKn jäsenosuuksuntien yhteisestä jäsenmäärästä.

41

VII ryhmään kuuluivat ne osuuskaukat, joiden jäsenenemistö oli ainakin toistaiseksi asettunut osuusmaksun korottamisen suhteen kielteiselle kannelle tai joissa ei osuusmaksun korottamista oltu vielä ollenkaan käsitelty. Sellaisia osuuskauppoja oli 24, ja niiden yhteinen jäsenmäärä oli 56.212 eli 20.6 % osuuskauppojen yhteisestä jäsenmäärästä.

Tämän vuoden aikana on asia ollut esillä vielä Kiuruveden Työväen Osuuskaupassa ja Osuusliike Tammessa, mutta näissä kummassakin ehdotus osuusmaksun korottamisesta on hylätty. Niiden lisäksi tulee asia esille vielä Lausosen Osuuskaupassa ja Osuusliike Omasa-Avussa. Näistä ainakin julkimmisessa ehdotus tulee saatujen ennakkotietojen mukaan hyväksytyksi.

Kaikissa uusissa osuuskaupoissa on 300 markan osuusmaksu otettu heti käytäntöön.

Eläkevakuutusasia on osuuskaupoissa ollut ilahduttavan suuressa määrässä pohdinnanalaisena. Siitä on TUOLTA tilannut laskelmat 69 osuuskauppaa. Näistä on vakuutuksen lopullisesti järjestänyt, paitsi 4 keskusjärjestöä, :

Osuusliike Elanto,
Taalintehtaan Osuuskauppa,
Virtain Osuusliike,
Äänekosken Osuusliike,
Jokioisten Osuuskauppa,
Viipurin Osuusliike,
Vihdinseudun Osuusliike ja
Osuusliike Voima.

Näistä astuu kolmessa viimeksimainitussa osuusliikkeessä vakuutukset voimaan ensi vuoden alussa. Viidessä ensiksimainitussa ne sitävastoin ovat jo nyt voimassa. Tämä hyvä asia näkyy siis kehittyvän odottamattoman ripeästi.

Sitten kun selostus oli kuultu, hallintoneuvoston jäsen P a a v i l a i n e n tiedusteli, ovatko osuuskaukat ryhtyneet entistä enemmän ilmoittelemaan työväenlehdissä. Puhuja toivoi tässä suhteessa saatavan parant-

nusta aikaan, koska työväenlehtien osuustoimintaystävällisinhä on vaikeata saada ilmoituksia yksityisliikkeistä.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että numero-tietoja tämän vuoden ilmoittelusta ei vielä ole KK:sa. Otaksui kuitenkin, että ei ainakaan huomattavaa lisäystä ilmoittelussa työväenlehdissä ole tapahtunut. Joka tapauksessa KK:sa koetetaan pitää asiaa vireillä ja edistää työväenlehdissä tapahtuvaa ilmoittelua.

L e h t i lausui, että liikemiehet kieltäytyessään ilmoittelemasta työväenlehdissä esittävät kieltäytymisen syyksi työväenlehtien osuustoimintaystävällisyyden. Tämä aiheutuu pääasiassa siitä, että työväenlehdet omistavat huomiotaan erittäinkin osuustoiminnallisiin merkkitapauksiin. Osuuskauppain olisi sen vuoksi entistä enemmän ilmoiteltava työväenlehdissä, jotta ne saisivat korvausta menettämistään yksityisliikemaiden ilmoituksista. Yhtäältä parannusta asiaan tusekin kuitenkin voidaan saada, vaan on pyrittävä jatkuvasti vaikuttamaan osuuskauppoihin niin, että ne velvollisuutensa tässä suhteessa ymmärtäisivät.

Selostus KK:n toiminnasta merkittiin kaulluksi.

5.

Selostusta ok:n toiminnasta

KK:n neuvontaosaston hoitaja Jalmari L s a k s o esitti hallintoneuvostolle sen lisäksi, mitä liitteessä N° 14 on mainittu, osuuskauppojen tämän vuoden toiminnasta seuraavia tietoja:

"Liikevaihto. Edistysmielisten osuusliikkeiden liiketoiminta on kuluven vuoden ensi puoliskolla kehittynyt joka suhteessa myönteiseen suuntaan. Sitä osoittavat erikoisesti liikevaihto sekä kannattavuudesta laaditut ennakkolaskelmat. Erittäinkin liikevaihto näyttää olevan voimakkaassa nousussa. Hyvin monet osuusliikkeet

saavuttavat tänä vuonna ennätysmyyntiin. Useissa osuusliikkeissä myyntinlisäykset ovat keskimertaista parempia ja vain yhdessä tapauksessa myynti on puolen vuoden aikana jonkin verran laskenut. Milloinkaan aikaisemmin ei osuuskauppaliikkeessämme ole saavutettu keskimäärin niin hyviä myyntituloksia kuin tänä vuonna, lukuunottamatta kenties joitakin inflaatioajan poikkeuksellisia nousuja. Myyntin lisäys huhtikuussa on varmasti paras saavutus, mihin säännöllisissä oloissa on tähän mennessä päästy. Sen lisäksi, mitä hallintoneuvoston jäsenille jaetuista numeroselostuksista käy selville, voidaan mainita, että myyntin lisäys on vuoden 3:n neljänneksellä ollut vieläkin voimakkaampaa kuin kahdella ensimmäisellä. Syyskuun loppuun mennessä oli kokonaisliikevaihto 1.319.785.000 mk ja oli siinä lisäystä 242.655.000 mk eli 22.5 %. Syyskuun liikevaihto oli myös erittäin hyvä, sillä se nousi yli 165 milj. markan ja oli siinä lisäystä yli 36 milj. mk:n eli 28 %. On päivänselvää, että näin voimakas liikevaihdon nousu on omansa parantamaan liiketuloksia, sillä kustannukset eivät onneksi ole nousseet aivan yhtä nopeassa tempossa.

Tavarainhankinta. Osuusliikkeiden tavarainhankinta seuraa nykyisin jo jokseenkin vakiintuneita tapoja eikä se näytä kuluvan vuoden alkupuolellakaan sanottavasti poikenneen edellisenä vuonna noudatetusta käytännöstä. Kummastusta herättäneenä kuitenkin se seikka, että käteisostot, jotka edustavat pääasiassa maataloustuotteita, ovat suhteellisesti pienentyneet. Tuntuu todennäköiseltä kuitenkin, että erotus tässä kohdin johtuu siitä, että näiden tuotteiden hankinta on yhä enemmän järjestetty tapahtuvaksi OTKn kautta. Myös se seikka, että KKn talolta on viime aikoina valvottu käteisostoihin tehtyjä merkintöjä hyvin kiinteästi, lienee osaltaan vaikuttanut asiaan. Yhdessä ja toisessa osuusliikkeessä on nim. ollut tapana

44.

kirjata käteisostoihin yksityisiltä tukkuliikkeiltä tehtyjä siirtomastavara- ym. ostoja, pyrkimykseen saada ostotilasto näyttämään mahdollisimman kauniilta. Tilin-tarkastuksissa on niihin kirjauksiin kiinnitetty viime vuosina huomiota ja siitä saattaa johtua, että niitä on alettu entistä tarkemmin viedä yksityisten tukkuliikkeiden tileille, joihin ne asiallisesti kuuluvat. Hankittujen tavarain yhteenlaskettu määrä on liikevaihtoon verrattuna epätydyttävässä suhteessa. Se, kuten havaitaan, vastaa 90.4 % samaan aikaan tapahtuneesta myynnistä. Kun myynnin ja tuotannon ylijäämä nousee todennäköisesti yli yli 15 %, on ilmeistä, että tavaravarastot ovat ko. aikana tuntuvasti lisääntyneet. Hankinnan voimakkuutta osoittaa mm. sekin, että edellisessä vuonna ostojen kokonaismäärä oli vain n. 86.4 % mynnistä eli siis 4 % pienempi kuin kuluvana vuonna. Kosketeltuun ilmiöön on kuitenkin olemassa tietyt ja hyväksyttävät syyt. Tunnettuaahan nim. on, että miltei kaikkien tärkeimpien tavarain hintataso on vuoden alkupuolella ollut hyvin voimakkaassa nousussa. Tämä seikka on puolestaan kiihoittanut osuusliikkeiden tavarain hankkijoita tekemään tavallista runsaampia ostoksia.

Tavaravarastot. Poikkeuksellisen suurten hankintojen vaikutus on selvästi havaittavissa tavaratilin saldoa osoittavissa luvuissa. Tavaratilin saldo on lisääntynyt 45.6 milj. markalla ja suhteellisesti 1.5 % puolen vuoden liikevaihdosta laskien. On todennäköistä, että varastojen yhteenlaskettu arvo kohoaa vuoden lopussa sille tasolle, jolla se oli 1929. Varastojen rahakäsitelty määrä oli mainitun vuoden lopussa 309.9 milj. mk ja vastasivat ne 22.4 % mynnistä. Siinäkin tapauksessa, että varaston arvo kohoaa edellytettävään määrään, ei sen suhde liikevaihtoon tule olemaan yhtä huono kuin silloin, vaan jäänee vieläkin alle 20 %.

Kalustot. Taloudellisen nousukauden vaikutukset näkyvät hyvin selvästi myös kalustojen ja kiinteistöjen lisäyksistä. Kalustotilien saldon lisäys 30/6-36 ja 30/6-37 välisenä aikana oli, kuten nähdään, yli 4 milj. markan. Vuotta aikaisemmin oli lisäys vastaavalla ajalla vain 1.1 milj. mk. Liiketoiminnan kaikinpuolinen kasvaminen ja vilkastuminen on aiheuttanut sen, että osuusliikkeetkin pyrkivät mahdollisuuksiensa mukaan uudistamaan ja parantamaan kalustojaan ja muuta irtaimistoaan.

Kiinteistöt. Kiinteistöjen lisäyksessä on havaittavissa likipitään sama kehitys kuin kalustojenkin lisäyksessä. Kuitenkaan eivät kiinteistöjen lisäykset ole yhtä moninkertaiset edellisen vuoden vastaavaan lukuun verrattuna kuin kalustojen lisäykset. Joka tapauksessa on todettava, että tässäkin suhteessa kuljetaan virran mukana ja korkeista rakennuskustannuksista huolimatta rakennutetaan uusia liike- ym. rakennuksia tavallista enemmän.

Käyttöomaisuutta yhteensä. Yhteensä on käyttöomaisuuden lisäys vuoden pituiselta ajakajaksolta n. 4 kertaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Kun poistot kiinteistöistä ja kalustoista tulevat olemaan vuoden lopussa laadittavissa tilinpäätöksissä 16 - 17 milj. mk, ei käyttöomaisuuden lisäys tule todennäköisesti ylittämään omien varojen kasvua.

Säästöissä. Säästöissä talletuskannan kehitys kuvastaa selvimmin nykyisin vallitsevaa taloudellista tilannetta. Talletusten lisäys viimeksi kuluneen vuoden aikana on noin 2½ kertaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Sama suhde vallitsee pantojen ja ottojen välisessä erotuksessa sekä kuluvan vuoden lisäyksessä, jos niitä vertaamme vuotta aikaisemmin laadittuihin vastaaviin lukuihin.

Luotto yhteensä. Osuusliikkeiden vieras luotto, ta.

H6.

tavaravelat, kiinnelainat, säästö-kassatalletukset jne, on eri varaerien kasvun johdosta lisääntynyt voimakkaasti. Kahden vuoden kuluessa on ulkopuolinen luotto lisääntynyt kaikkiaan yli 100 milj. mk. Velkojen kasvu ei sinänsä ole huolestuttava ilmiö, jos näiden varojen sijoitus on tapahtunut onnistuneesti ja kaikin puolin terveellä pohjalla. Kun omien varojen lisäys on ko. aikana vain vähän yli 15 milj. markan, on omien ja velkavarojen suhde luonnollisesti jossakin määrin huonontunut. Omien varojen lisäys olisi tosin 21 milj. mk suurempi, ellei po. aikana olisi suoritettu Osuusliike Elannon eläkerahaston siirtoa Eläkelaitos Tuelle. Velkaantumista tarkasteltaessa on lisäksi otettava huomioon eräiden perustettujen apuyhtiöiden aiheuttama velkojen lisäys, joka ei näy osuusliikkeiden taseissa, mutta josta osuuskauppaliike kaikesta huolimatta on välillisesti vastuussa. Näistä apuyhtiöistä tultaneen hallintoneuvostolle esittämässään ensi vuoden alkupuolella seikkaperäinen selvitys, joten tässä yhteydessä voidaan rajoittua edellisesitettyyn viittaukseen.

Omaisuuksien loppusumma. Omaisuustaseen loppusumma oli kuluvan vuoden puolivälissä yli 96 milj. mk suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Liene syytä palauttaa muistiin, että vastaava luku oli viime vuoden puolivälissä vain 22.8 milj. mk. Vaikka omaisuustaseen lisäys onkin näin huomattava, on sen suhde puolen vuoden liikevaihtoon verrattuna kuitenkin jonkin verran parantunut. Kahden vuoden kuluessa on omaisuustaseen loppusumma suurentunut 118.8 milj. mk. Samanaikaisesti sen suhde puolen vuoden liikevaihtoon on kuitenkin laskenut 118.1 %sta 102.1 %iin.

Kustannukset. Kustannusten rahamääräinen sekä suhteellinen lisääntyminen pyrkii seuraamaan liikevaihdon nousua. Tosin osuuskauppojen on onnistunut parantaa kus-

tannusten ja liikevaihdon välistä suhdetta, muut 0.6 ja Elanto 1 %. Tuntuu kuitenkin todennäköiseltä, että suhteen parantuminen on asiallisesti hiukan suurempikin. Hyvien suhdanteiden aikana osuuskaupat kirjaavat kustannustileilleen paljon enemmän kiinteistö- sekä kalusto- korjauksia ja lisäyksiä kuin niukempituloisina aikoina. Kun kustannustaso osuuskauppaliikkeessämme on yleensä ollut liian korkea, olisi toivottavaa, että sitä nykyisissä myönteisissä olosuhteissa onnistuttaisiin jonkin verran laskemaan ja siten parantamaan osuusliikkeiden kilpailukykyisyyttä.

Uudet toimipaikat. Uusia toimipaikkoja on kulu-
neenakin vuonna perustettu hyvin ripeästi. Merkillepan-
tavana seikkana on kuitenkin mainittava, että perustet-
tujen toimipaikkain luku oli edellisellä vuonna huomatta-
vasti suurempi kuin tänä vuonna. 24/3 mennessä oli
viime vuonna annettu lausuntoja kaikkiaan 78 uuden toimi-
paikan perustamisesta. Nyt vastaava luku supistuu 53:een.
Erittäin tyypillinen nousukauden ilmiö on sekin, että
myymälöitä on tänä vuonna suunniteltu perustettavaksi
vuokrahuoneistoihin huomattavasti vähemmän kuin viime
vuonna. Viime vuotta koskevan tilaston mukaan oli vuok-
rahuoneistoihin suunniteltu kaikkiaan 31 myymälää, joka
luku on tänä vuonna alentunut 16:ksi. Ilmeistä on, että
hyvien olosuhteiden vallitessa ollaan haluttomia avaamaan
toimipaikkoja vaatimattomiin vuokrahuoneistoihin, vaan
mieluummin esinnyttiin vauraina sekä riippumattomina ja
hankitaan oma kiinteistö kutakin perustettua myymälää
varten. Monissa tapauksissa ostetaan tällöin yksityis-
kauppiaan liiketalo.

Uudet osuusliikkeet. Kuluva vuoden aikana on pe-
rustettu 4 uutta osuusliikettä. Ensimmäinen niistä pe-
rustettiin Petsamoon 4/7. Se sai nimekseen TAKA-LAPIN
OSUUSLIIKE 11. ja tulee sen keskuustoimipaikka sijaitse-

44.

kirjata käteisostoihin yksityisiltä tukkuliikkeiltä tehtyjä siirtomaatavara- ym. ostoja, pyrkimyksenä saada ostotilasto näyttämään mahdollisimman kauniilta. Tilin-tarkastuksissa on niihin kirjauksiin kiinnitetty viime vuosina huomiota ja siitä saattaa johtua, että niitä on alettu entistä tarkemmin viedä yksityisten tukkuliikkeiden tileille, joihin ne asiallisesti kuuluvat. Hankittujen tavarain yhteenlaskettu määrä on liikevaihtoon verrattuna epätyydyttävässä suhteessa. Se, kuten havaitaan, vastaa 90.4 % samaan aikaan tapahtuneesta myynnistä. Kun myynnin ja tuotannon ylijäämä nousee todennäköisesti yli yli 15 %, on ilmeistä, että tavaravarastot ovat ko. aikana tuntuvasti lisääntyneet. Hankinnan voimakkuutta osoittaa mm. sekin, että edellisenä vuonna ostojen kokonaismäärä oli vain n. 86.4 % myynnistä eli siis 4 % pienempi kuin kuluvana vuonna. Kosketeltuun ilmiöön on kuitenkin olemassa tietyt ja hyväksyttävät syynsä. Tunnettuaahan nim. on, että miltei kaikkien tärkeimpien tavarain hintataso on vuoden alkupuolella ollut hyvin voimakkaassa nousussa. Tämä seikka on puolestaan kiihoittanut osuusliikkeiden tavarain hankkijoita tekemään tavallista runsaampia ostoksia.

Tavaravarastot. Poikkeuksellisen suurten hankintojen vaikutus on selvästi havaittavissa tavaratilin saldoa osoittavissa luvuissa. Tavaratilin saldo on lisääntynyt 45.6 milj. markalla ja suhteellisesti 1.5 % puolen vuoden liikevaihdosta laskien. On todennäköistä, että varastojen yhteenlaskettu arvo kohoa vuoden lopussa sille tasolle, jolla se oli 1929. Varastojen rahaksilaskettu määrä oli mainitun vuoden lopussa 309.9 milj. mk ja vastasivat ne 22.4 % myynnistä. Siinäkin tapauksessa, että varaston arvo kohoa edellytettyyn määrään, ei sen suhde liikevaihtoon tule olemaan yhtä huono kuin silloin, vaan jäänee vieläkin alle 20 %.

Kalustot. Taloudellisen nousukauden vaikutukset näkyvät hyvin selvästi myös kalustojen ja kiinteistöjen lisäyksistä. Kalustotilien saldon lisäys 30/6-36 ja 30/6-37 välisenä aikana oli, kuten nähdään, yli 4 milj. markan. Vuotta aikaisemmin oli lisäys vastaavalla ajalla vain 1.1 milj. mk. Liiketoiminnan kaikinpuolinen kasvaminen ja vilkastuminen on aiheuttanut sen, että osuusliikkeetkin pyrkivät mahdollisuuksiensa mukaan uudistamaan ja parantamaan kalustojaan ja muuta irtaimistoaan.

Kiinteistöt. Kiinteistöjen lisäyksessä on havaittavissa likipitkin sama kehitys kuin kalustojenkin lisäyksessä. Kuitenkaan eivät kiinteistöjen lisäykset ole yhtä moninkertaiset edellisen vuoden vastaavaan lukuun verrattuna kuin kalustojen lisäykset. Joka tapauksessa on todettava, että tässäkin suhteessa kuljetaan virran mukana ja korkeista rakennuskustannuksista huolimatta rakennutetaan uusia liike- ym. rakennuksia tavallista enemmän.

Käyttöomaisuus yhteensä. Yhteensä on käyttöomaisuuden lisäys vuoden pituiselta ajakajaksolta n. 4 kertaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Kun poistot kiinteistöistä ja kalustoista tulevat olemaan vuoden lopussa laadittavissa tilinpäätöksissä 16 - 17 milj. mk, ei käyttöomaisuuden lisäys tule todennäköisesti ylittämään omien varojen kasvua.

Säästöissä. Säästöissä talletuskannan kehitys kuvastaa selvimmin nykyisin vallitsevaa taloudellista tilannetta. Talletusten lisäys viimeksi kuluneen vuoden aikana on noin $2\frac{1}{2}$ kertaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Sama suhde vallitsee panojen ja ottojen välisessä erotuksessa sekä kuluvan vuoden lisäyksessä, jos niitä vertaa vuotta aikaisemmin laadittuihin vastaaviin lukuihin.

Luotto yhteensä. Osuusliikkeiden vieras luotto, ts.

46.

tavaravolat, kiinnelainat, säsätökassatalletukset jne, on eri varaerien kasvun johdosta lisääntynyt voimakkaasti. Kahden vuoden kuluessa on ulkopuolinen luotto lisääntynyt kaikkiaan yli 100 milj. mk. Velkojen kasvu ei sinänsä ole huolestuttava ilmiö, jos näiden varojen sijoitus on tapahtunut onnistuneesti ja kaikin puolin terveellä pohjalla. Kun omien varojen lisäys on ko. aikana vain vähän yli 15 milj. markan, on omien ja velkavarojen suhde luonnollisesti jossakin määrin huonontunut. Omien varojen lisäys olisi tosin 21 milj. mk suurempi, ellei po. aikana olisi suoritettu Osuusliike Elannon eläkerahaston siirtoa Eläkelaitos Tuelle. Velkaantumista tarkasteltaessa on lisäksi otettava huomioon eräiden perustettujen apuyhtiöiden aiheuttama velkojen lisäys, joka ei näy osuusliikkeiden taseissa, mutta josta osuuskauppaliike kaikesta huolimatta on välillisesti vastuussa. Näistä apuyhtiöistä tultaneen hallintoneuvostolle esittämähin ensi vuoden alkupuolella seikkaperäinen selostus, joten tässä yhteydessä voidaan rajoittaa edellisesitettyyn viittaukseen.

Omaisuuksien loppusumma. Omaisuuksien loppusumma oli kuluven vuoden puolivälissä yli 96 milj. mk suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Lienee ayytä palauttaa muistiin, että vastaava luku oli viime vuoden puolivälissä vain 22.8 milj. mk. Vaikka omaisuustaseen lisäys onkin näin huomattava, on sen suhde puolen vuoden liikevaihtoon verrattuna kuitenkin jonkin verran parantunut. Kahden vuoden kuluessa on omaisuustaseen loppusumma suurentunut 118.3 milj. mk. Samanaikaisesti sen suhde puolen vuoden liikevaihtoon on kuitenkin laskenut 118.1 %sta 102.1 %iin.

Kustannukset. Kustannusten rahamääräinen sekä suhteellinen lisääntyminen pyrkii seuraamaan liikevaihdon nousua. Tosin osuuskauppojen on onnistunut parantaa kus-

47

tannusten ja liikevaihdon välistä suhdetta, muut 0.6 % ja Elanto 1 %. Tuntuu kuitenkin todennäköiseltä, että suhteen parantuminen on asiallisesti hiukan suurempikin. Hyvien suhdanteiden aikana osuuskaupat kirjaavat kustannustileilleen paljon enemmän kiinteistö- sekä kalusto- korjauksia ja lisäyksiä kuin niukempituloisina aikoina. Kun kustannustaso osuuskauppaliikkeessämme on yleensä ollut liian korkea, olisi toivottavaa, että sitä nykyisissä myönteisissä olosuhteissa onnistuttaisiin jonkin verran laskemaan ja siten parantamaan osuusliikkeiden kilpailukykyisyyttä.

Uudet toimipaikat. Uusia toimipaikkoja on kuluneenakin vuonna perustettu hyvin ripeästi. Merkillepantavana seikkana on kuitenkin mainittava, että perustettujen toimipaikkain luku oli edellisellä vuonna huomattavasti suurempi kuin tänä vuonna. 24/9 mennessä oli viime vuonna annettu lausuntoja kaikkiaan 78 uuden toimipaikan perustamisesta. Nyt vastaava luku supistuu 53:een. Erittäin tyypillinen nousukauden ilmiö on sekin, että myymälöitä on tänä vuonna suunniteltu perustettavaksi vuokrahuoneistoihin huomattavasti vähemmän kuin viime vuonna. Viime vuotta koskevan tilaston mukaan oli vuokrahuoneistoihin suunniteltu kaikkiaan 31 myymälää, joka luku on tänä vuonna alentunut 16:ksi. Ilmeistä on, että hyvien olosuhteiden vallitessa ollaan haluttomia avaamaan toimipaikkoja vaatimattomiin vuokrahuoneistoihin, vaan mieluummin esiinnyttään vauraina sekä riippumattomina ja hankitaan oma kiinteistö kutakin perustettua myymälää varten. Monissa tapauksissa ostetaan tällöin yksityiskauppiaan liiketalo.

Uudet osuusliikkeet. Kuluvan vuoden aikana on perustettu 4 uutta osuusliikettä. Ensimmäinen niistä perustettiin Petsamoon 4/7. Se sai nimekseen TAKA-LAPIN OSUUSLIIKE 11. ja tulee sen keskustoimipaikka sijaitse-

48.

maan Salmijärven kylässä. Toimenpide johtui lähinnä siitä, että Petsamossa on jo kauan tunnettu edistysmielisen osuusliikkeen tarvetta, koska kaupalliset olot eivät siellä joka suhteessa ole läheskään-kuluttajien mielestään tyydyttävät. Toinen seikka oli nikkeli-kaivoksen muodostuminen Kalasjoen alueelle, lähelle edellämainittua Salmijärven kylää. Kuten tunnettua, on Nikkeliyhtiö suorittanut jo laajoja esittöitä ja todennäköistä on, että varsinaiseen kaivostointaankin ryhdytään lähin aikoina. Kun paikkakunnalle tulee tällöin asettumaan suuri määrä työväestöä, on tarpeen, että sen kulutustavarain hankinnasta koetetaan pitää huolta. Osuusliikkeen toimintaa ei ole vielä pantu alulle, mutta sen suunnit ovat saaneet vahvistuksen 15/9. Niin pian kuin eräs keskuspaikan tonttia koskeva kysymys tulee lopullisesti selvitettyksi, aloitetaan osuusliikkeen käytännöllinen toiminta.

Seuraavana järjestyksessä perustettiin OSUUSLIIKE ORAS 11. 15/8 Somerolle. Osuusliikkeen keskuksena paikka tulee muodostettavaksi Jokioisten Osuuskunnan nykyisestä myymälästä ja sen lisäksi siihen tulisi liitettyä pari Osuusliike Tuon myymälää ja yksi Osuusliike Kehityksen myymälä. Paikkakunnan väestö on jo pitkään ajan kuluessa toivonut itsenäisen edistysmielisen osuusliikkeen järjestymistä seutukunnalle. Kevätkesällä siellä pidettiin oma-aloitteisesti kuluttajain kokous, jonka puolesta kävi 4-mielinen lähetys ^{eräine} KK:aan esittämään paikkakuntalaisten toivomukset. Käytännöllinen liiketoiminta aloitetaan aivan lähin aikoina.

Kolmantena perustettiin OSUUSLIIKE OTSO 11. 24/8. Sen keskuksena paikkana tulee olemaan Kuusamon kirkonkylä, ja siirtyi sille Oulun Osuuskunnan Kuusamon myymälä, jaksamoinen. Liiketoiminta Otsan omissa nimissä on aloitettu jo kuluva kuukauden 7. päivänä.

Itsenäisen osuuskunnan perustamishanke paikkakunnalla

449.

le lienee saanut alkunsa sikkäläisten kuluttajain taholta, mikäli ei aloitteentekijänä voi pitää hallintoneuvostomme arvoisaa varapuheenjohtajaa. Joka tapauksessa uusi liike on perustettu täydessä yhteisymmärryksessä Oulun Osuuskau-
pan hallintokuntien ja paikallisen väestön kanssa.

Nuorin tänä vuonna perustettu osuusliike on TORNIN-
LAAKSON OSUUSLIIKE 11, joka perustettiin 26/8. Sen ke-
kustoimipaikka tulee sijaitsemaan Pellossa ja se saa hal-
tuunsa useita Kemin Osuuskaupan myymälöitä. Osuusliik-
keen itsenäinen liiketoiminta aloitettaneen kuluvan vuo-
den lopulla. Tämän osuusliikkeen muodostuminen on tapah-
tunut niin ikään hyvässä yhteisymmärryksessä paikallisen
kuluttajaväestön ja Kemin Osuuskaupan johdon ja hallinto-
elinten välillä.

Jokaisen uuden osuusliikkeen toiminnan edellytykset
on ennakoita tutkittu mahdollisimman tarkoin. KKn edusta-
jat ovat suorittaneet ko. paikkakunnilla tutkimuksia koet-
taen saada selville väestön mielipiteet itsenäisiin osuus-
liikkeisiin nähden. Kaikkialla on osoitettu erittäin vil-
kasta harrastumista "itsenäistymistä" kohtaan, ja kun nä-
mät alueet sellaisinaan muodostavat kukin oman talouspii-
rinsä, ei ole katsottu olevan syytä jättää asioita en-
nalleen.

+ + +

Viime päivinä on osuuskauppamiesten keskuudessa
keskusteltu vilkkaasti siitä, kuinka kauan nykyinen nousu-
suhdanne mahdollisesti jatkuu. Kenenkään on luonnollises-
ti mahdotonta tietää, koska nousukausi päättyy ja kuinka
jyrkkä laskukausi tulee olemaan. Oman maamme taloudellis-
ten olojen tarkastelu johtaa tällä hetkellä varsin valoi-
siin tulevaisuudentoiveisiin. Tärkeimpien vientiteolli-
suuden alojen koko ensi vuoden tuotanto lienee myyty jo
jokseenkin tarkoin ja tiedetään myydyin jo osittain seu-
raavankin vuoden tuotantoa. Maan kauppatase on jaksanut
huomattavasta tuonnin lisääntymisestä huolimatta pysyä

tasapainoisena. Toukokuuhun saakka tosin tuonti oli huomattavasti vientiä suurempi - erotus oli jo 722.1 milj.mrk - mutta siitä lähtien vientinumerot ovat olleet huomattavasti tuontinumeroita suuremmat, joten viime kuun päättyessä jäi vain n. 16 milj.mrk:n tuontienemmys. Maan rahasiat ovat nykyisin myös kokonaan toisella ja aivan ratkaisevasti paremmalla kannalla kuin viime pulakauden alkaessa. Kaikki nämä mainitut tärkeät tekijät oikeuttavat edellyttämään, ettei ainakaan vielä läheisimmässä tulevaisuudessa, ts. kuluvan vuoden loppupuolen ja ensi vuoden alkupuolen aikana tulisi sanottavampaa käännettä huomompean suuntaan tapahtumaan. On kuitenkin olemassa erittäin toisikin varteenotettavia merkkejä, jotka herättävät joissakin määrin levottomuutta ja kenoittavat osuuskauppaväkeä valppauteen. Yhtenä suhdanteiden tärkeimpänä ilmapuntarina pidetään mm. kansainvälistä osakeindeksiä. Ruotsalaisen varsin arvovaltaisen liike-elämän lehden, Affärsvärldenin taulukoiden mukaan, osakeindeksin käyrä on kuluvana vuonna heilahdellut ja painunut alaspäin aika huomattavasti sen sijaan, että se useana edellisessä vuonna nousi kutakuinkin säännöllisesti ylöspäin. Erittäinkin Englannin ja U.S.A:n osakeindeksit ovat tuntuvasti laskeneet. Viime kuun lopussa oli ensinmainitun maan osakeindeksi noin 105. pisteessä, joka vastasi 1935 loppupuolella vallinnutta tasoa, oltuaan kuluvan vuoden alussa jo noin 123 pisteessä. USAn vastaava käyrä oli viime kuun lopussa vähän yli 60 pisteessä, joka niin ikään vastasi 1935 loppupuolen tasoa. Korkeimmillaan tämä indeksi oli myöskin kuluvan vuoden alussa, jolloin se ylitti jo 80 pistettä. Lasku on siis varsin huomattava ja näyttää se jatkuvan yhä edelleen.

Oman maamme vastaavasta ilmiöstä on sanottava suunnilleen samaa. Viimeaikaiset pörssinoteeraukset ovat olleet yleensä pohjakursseja ja nekin osoittavat edelleenkin laskusuuntaa. Kosketellun alaiset tekijät ovat omansa saamaan

57.

aikaan levottomuutta ja pessimististä mielialaa. Kiinpä
tällä hetkellä kirjoitetaankin jo ammattilehdissä talous-
elämän lamaantumislähtöistä. Viimeksimainitut levotto-
muutta herättävät merkit velvoittavat, kuten sanottu,
seuraamaan valppaasti talouselämän jatkuvaa kehitystä
siitäkin huolimatta, että ne olisivat pitkän noususundan-
teen tavallista huomattavampia poikkeusilmiöitä. Jokaisen
kohdaltaan on koetettava huolehtia, että osuuskauppaliik-
keemme olisi mahdollisimman hyvin valmistautunut vastaan-
ottamaan seuraavaa laskukautta. Pessimististä mielialaa
ei ole tarpeen päästää valloilleen, mutta toisaalta ei
ole myöskään viisasta elää sellaisen harhakäsityksen val-
lassa, että nykyinen nousukausi voisi jatkua loppumatto-
miin."

Selostus merkittiin kuulluksi.

6. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että Työ-
toverin tilaushinta v.1938 on 20/- niiltä osuusliikkeiltä,
jotka tilaavat sen kaikille konttorissa, varastossa ja
myymäläissä työskenteleville toimihenkilöilleen, sekä
30/- muilta tilaajilta.

Työtoverin
tilaushinta

7. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että Osuus-
liikkeen tilaushinta v.1938 on 30/- markkaa.

Osuusliikkeen
tilaushinta

8. §.

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että päätoimit-
taja Hannes Uksilan kuoleman jälkeen Kuluttajain Lehden
päätoimittajan toimi järjestettiin väliaikaiseksi, jolloin
päätoimittajaksi nimitettiin KKn toimitusjohtaja. Asial-

Kuluttajain
Lehden pää-
toimittajan
toimi

lisesti päätoimittajan tointa hoitamaan jätti kuitenkin lehden toimitussinterinkä toiminut Eino Heinivaara. Hattuttiin nim. kokeilla, miten Heinivaara suorituksi tästättä tehtävistä. Kun kokeiluaukaa on jo kulunut melko paljon, johtokunta pitää mahdollisena luopua väliaikaisesta järjestelystä. Kun kokemukset toimittaja Heinivaarasta ovat olleet kauttaaltaan hyvät, johtokunta ehdottaa, että hänet nimitettäisiin ensi vuoren alusta lukien Kuluttajain Lehden päätoimittajaksi. Samalla olisi hänen palkkansa korotettava 5.500 markkaan kuukaudessa.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti tehdyn ehdotuksen.

9. §.

Edustaja-
kokous-
asioita

Toimitusjohtaja A u r a ehdotti johtokunnan puolesta, että seuraavalle edustajakokoukselle valmistettaisiin kaksi esitystä. Toisena niistä olisi 'Maataloustuote- ja -tarvikekaupan järjestely edistysmielisessä osuuskauppaliikkeessä' ja toisena 'Osuuskauppaliikkeen taloudellinen ohjelma'. Maatalouskysymyksen suhteen on nyt jo tehty niin paljon esittämiä, että se voidaan kokouksen ohjelmaan ottaa. Osuuskauppaliikkeen taloudellista ohjelmaa taas on käsitelty Kansainvälisen Osuustoimintaliiton kongressissa useassa yhteydessä, niin että ainakin asiassa on melko paljon valmista työtä. Edellisen esityksen kirjoittaminen olisi annettava agronomi Laakasoen tehtäväksi ja julkaisuliikkeen esityksen kirjoittaminen tohtori Rinteen tehtäväksi.

Ehdotuksen johdosta syntyi keskustelua.

Ensimmä hyväksyttiin yksimielisesti, että kysymys maataloustuote- ja -tarvikekaupan järjestämisestä edistysmielisessä osuuskauppaliikkeessä otetaan ensi vuoden edustajakokouksen ohjelmaan.

3

Tämän jälkeen tohtori R i n n e selosti lähemmin hallintoneuvoston jäsenille jaetun jäsennyksen (Liite N° 15) perusteella, mitä osuuskauppaliikkeen taloudellista ohjelmaa koskevassa esityksessä olisi tarkoitus käsitellä. Huomautti lisäksi, että jäsennyksen toinen osa tarkoittaa vain lyhyttä referaattia siitä, mitä Kansainvälisen Osuustoimintaliiton tämän vuoden kongressissa rubriikeissa mainituista asioista oli lausuttu ja päätetty.

T a n n e r lausui, että Kansainvälisessä Osuustoimintaliitossa on suoritettu aika paljon osuuskauppaliikkeen taloudellista ohjelmaa koskevia esittäviä. Valittavasti ei kuitenkaan vuoden 1934 kongressissa saatu asiassa valmista ohjelmaa luoduksi. Se johtui siitä, että Kansainvälisen osuustoimintaliiton jäsenten keskuudessa on tästä asiasta vallalla kovin paljon erilaisia mielipiteitä. Kun asia on varsin mielenkiintoinen, olisi täällä koetettava aikaansaada kansallinen ohjelma. Jäsennyksen toisessa osassa mainitut asiat voitaneen esitykseen ottaa sellaisenaan selostuksena kuin edellinen puhuja mainitsi. Tämä kappale sisältäisi silloin selvitukseen siitä, että osuuskauppaliike voi täyttää tehtävänsä vain demokraattisen järjestelmän vallitessa ja että muissa järjestelmissä se on tehtävässään enemmän tai vähemmän epäonnistunut.

H y v ä r i n e n epäili, olisiko jäsennyksen toisessa osassa olevien asiain käsittely tämän alustukseen yhteydessä ollenkaan tarpeellista. Kuuten kannatti kysymyksen ottamista edustajakokouksen ohjelmaan.

L i l l n i x ja K a r h i pitivät osuuskauppaliikkeen taloudellisen ohjelman periaatteellista selvittelyä erittäin tarpeellisena ja kannattivat kysymyksen ottamista edustajakokouksen ohjelmaan.

H e i k k i l ä huomautti, että alustukseen tulee useita sellaisia asioita, jotka voivat aiheuttaa

julkaisuudessa väittelyä ja osuuskauppaliikkeen vastustusta. Piti välttämättömänä, että tämä seikka esitystä kirjoitettaessa pidettäisiin mielessä.

P a a v i l a i n e n kannatti kysymyksen ottamista edustajakokouksen ohjelmaan. Piti mahdollisena, että myös jäsenyyksen toisessa osassa mainittuja asioita lyhyesti käsitellään.

R y ö m ä huomautti, että ko. esityksen kirjoittaminen on varsin vaativa tehtävä. Se on sen vuoksi huolella kirjoitettava eikä sitä voida jättää puolivalmiiksi. Kannatti kysymyksen ottamista edustajakokouksen ohjelmaan.

M a r t t i l a lausui, että osuuskauppaliikkeen taloudellisen ohjelman selvitteleminen edustajakokouksessa on jo valistukselliseltakin kannalta varsin toivottavaa. Tämä esityksessään joudutaan käsittelemään asioita, joita osuuskauppain toimitsijat saavat alituisesti selvittää. Asian esille ottamisessa ei voi olla mitään pelättävää.

K y l m ä n e n piti tarpeellisena, että jäsenyyksen toisessa osassakin mainitut asiat esityksessä käsitellään. On nim. tehtävä selväksi, mikä asenne edistysmielisellä osuuskauppaliikkeellä on oleva diktatuurimaiden osuuskauppaliikkeiden suhteen.

R a i t t i n e n mainitsi johtokunnassa pyhilleen, onko tämän esityksen yhteydessä tarpeellista käsitellä niitä asioita, jotka jäsenyyksen toisessa osassa mainitaan. Nythän on kysymys kansallisen ohjelman laatisesta, eikä sellaisen ohjelman yhteyteen välttämättömästi tarvitse kuulua sen seikan selvittely, miten me suhtaudumme diktatuuri-maihin. Oli kuitenkin pitänyt mahdollisena, että jäsenyyksen toisessakin osassa mainittuja asioita käsitellään, jos se tapahtuu vain selostuksena, eikä asian johdosta tehdä mitään päätöksiä.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että kysymys osuuskauppaliikkeen taloudellisesta ohjelmasta otetaan en-

55.
si vuoden edustajakokouksen ohjelmaan.

Samalla annettiin maataloustuote- ja -tarvikekaup-
paan koskevan esityksen kirjoittaminen agronomi A. Laakso-
sen ja osuuskauppaliikkeen taloudellista ohjelmaa koske-
van esityksen kirjoittaminen tohtori Rinteen tehtäväksi.

10. §.

Niiden henkilöiden puolesta, jotka KKn opintomatka-
rahastosta myönnettyillä varoilla olivat tehneet matkan
Pariisiin, jätti retken johtaja, KKn sihteeri Onni Toivo-
nen, hallintoneuvostolle seuraavan selostuksen (Liite
16).

Selostus
stipendi-
sattien
matkasta

Selostus merkittiin kuulluksi.

11. §.

Kansainvälisen Osaustoimintaliiton presidentti
ministeri Väinö Tanner esitti hallintoneuvoston jäsenil-
le selostuksen KOLn kongressista, joka pidettiin syys-
kuussa Pariisissa. Selostus sisälsi seuraavaa:

KOLn
kongressi

Kongressissa oli kaikkiaan edustettuna 26 maata,
joista oli saapunut n. 450 edustajaa. Kongressin oh-
jelmassa oli ensinnäkin keskusvaliokunnan kertomus KOLn
toiminnasta kuluneiden kolmen vuoden ajalta. Kertomusta
käsiteltäessä esiintyivät tyytymättömyinä varsinkin Venä-
jän ja Yhdysvaltain edustajat, jotka eivät hyväksyneet
toimintakertomuksessa olevia näiden maiden oloja koske-
via kohtia. Edelliset lausuiivat, että kaupunkiosuuskaup-
pain lopettaminen, jota toimintakertomuksessa arvostel-
tiin, oli tosiasiallisesti edistysaskel osuuskauppatoim-
innan alalla. Yhdysvaltain edustajat taas selittivät,
että toimintakertomuksessa esitettiin virheellisiä tie-
toja Yhdysvaltain olosuhteista. Jälkimmäinen muistutus
lieneekin osaksi aiheellinen. Toimintakertomus tuli kui-

tenkin lopulta muutoksitta hyväksytyksi. Samalla hyväksyttiin muutamia ponsia. Ensimmäinen niistä koski osuuskauppain rahataloutta. Siinä kehoitettiin osuuskauppallisia järjestöjä huolehtimaan likviidisyystään, koska muunlainen talouspolitiikka johtaa onnettomuksiin. Toinen ponsi sisälsi mielenilmaisun maailmanrauhan puolesta, joka asia näyttää jokaista KOL:n kongressia kiinnostavan. Kolmas ponsi oli Espanjan-asiasta. Se oli lujan työn takana, sillä englantilaiset olivat tyytymättömiä keskusvaliokunnan ponsiehdotukseen, jossa tyydyttiin lausumaan myötätunto Espanjan osuuskauppaväelle ja kehoitus auttamaan sodan johdosta kärsimään joutuneita osuuskauppain jäseniä. Englantilaiset halusivat sekoittaa ponteen politiikkaakin. Riitelyn jälkeen ponsi palautettiin keskusvaliokuntaan, joka sitä hiukan muutti, ei kuitenkaan asiallisesti. Sitten ponsi lopulta hyväksyttiin.

Tärkeä asia kongressin ohjelmassa oli myös kankurien periaatteiden selvittely. Tätä asiaa on KOL:ssä käsitelty jo vuosikausia. Lontoon kongressissa asia jäi pöydälle sekä erimielisyyksien että ponsien vajavaisuudenkin tähden. Pariisin kongressille oli nyt valmistettu täydennetty ja hieman muutettu ehdotus. Tämä ehdotus tuli nyt hyväksytyksi. Englantilaiset saivat Lontoossa esittämänsä vaatimuksen, että puolueettomuusperiaate ja käteiskauppa eivät saa olla KOL:n jäsenyyden ehtona, läpi-ajetuksi. Nämä tärkeät periaatteet mainitaan nyt päätöslauselmassa ainoastaan suosittelevina.

Osuustoiminnan peruseriaatteita koskeva päätös aiheutti myös KOL:n sääntöjen muutoksen. Sääntöihin tuli nyt määräys, jonka mukaan avoin jäsenyys, kansanvaltainen hallinto, ylijäämän jako ostosten perusteella ja rajoitetu osuuspääoman korko ovat KOL:n jäsenyyden ehtoina.

Suurta huomiota herätti kongressissa laatimani esitys osuuskauppaliikkeen asemasta erilaisissa talousjärjestelmissä. Englantilaiset esittivät asiasta kongressille

54

oman pontensa, joka kuitenkin vilkkaan keskustelun jäl-
keen hylättiin. Esitykseeni liittyvät ponnet tulivat
sen jälkeen suurella hūnten enemmistöllä hyväksytyiksi.
Niiden pääsisältönä oli, että osuuskauppaliikkeelle on
myönnettävä täysi vapaus toimia, jotta se voisi tehdä voin-
sa täyttää.

Seuraava laaja esitys, jonka oli valmistanut rans-
kalainen Cleuet, koski kansainvälistä, sekä yleistä että
osuustoiminnallista kauppaa. Pöytälauselmassa vaadittiin
kansainvälisen kaupan vapauttamista ja kehoitettiin osuus-
kauppallisia keskusjärjestöjä ostoukkolaisuuteen perusteil-
la olevaa Kansainvälistä osuustukkukauppaa kohtaan. Kong-
ressin aikana oli nimittäin jo pidetty Kansainvälisen
osuustukkukaupan perustava kokous. Tämäkin pöytälauselma
hyväksyttiin.

Seuraava kongressi päätettiin pitää Prahasa.

Kongressin aikana oli edustajille järjestetty lukui-
sia käyntejä. Niihin osallistuttiin runsaasti. Yleensä
oli kongressijärjestelyistä huolehdittu ranskalaiseen ta-
paan heikosti, mutta siitä huolimatta on sanottava, että
Pariisin kongressi oli varsin tuloksellinen. Se teki
useita tärkeitä päätöksiä, joita taas Lontoon kongressis-
sa ei saatu syntyneen ollenkaan."

Selostus merkittiin kuulluksi.

Vakuudeksi:

Oscar Toimne

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Helsingissä

11 päivänä joulukuuta 1937.

Antti Rönkä

Karl Hyvärinen
Kalle Aune

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä KKn hallintoneuvoston huoneistossa joulukuun 11. päivänä 1937.

koko-

Saapuvilla olivat hallintoneuvoston jäsenet Frans Hautala, Jafet Heikkilä, Kalle Hyvärinen, Otto Karhi, A. Kärkkäinen, Hilma Laine, J.E. Lillnir, A. Marttila, V. Paavilainen, Matti Pukkila, Juho Pulkkanen, J. Rosvall, Hannes Ryömä, A. Sihvonon, Väinö Sinisalo, Hugo Skild, Väinö Tanner ja Nikolai Virtanen; johtokunnan jäsenet Jalo Aura, Julius Mänen, J.W. Keto, Helmer Lehti, Eero Raittinen, Miina Sillanpää, Juuso Suominen ja Onni Toivonen, sekä KKn toimihenkilöt Jalmari Laakso ja Antero Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston puheenjohtaja ministeri Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut hallintoneuvoston sihteeri.

1. §.

Johtokunnan sihteeri luki 13/10 - 17/11-37 pidettyjen johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Johtokunnan pöytäkirjoja.

Luettujen pöytäkirjain johdosta ilmoitti ministeri Ryömä, että hän puolestaan on Kymenlaakson Osuusliikkeen hotelliyhtiös-asiasa samoin kuin Kulttuurirahaston avustamis-asiasa samalla kannalla kuin johtokunnan jäsen Toivonen.

Toimitusjohtaja Aura ilmoitti, että kysymys sellaisen yhtiön perustamisesta, joka vuokraisi Toimintakamarihuoneen ja jossa Kymenlaakson Osuusliike olisi mukana, on rauennut.

Luetut pöytäkirjat merkittiin kuulluiksi.

Johtokunnan
jäsenien
palkkio.

2. §.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että johtokunnan jäsenien palkkio v. 1937 on ollut 100 mk kokouksesta, kuitenkin siten, että KKn palveluksessa olevat toimihenkilöt eivät ole saaneet mitään palkkiota.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja ministeri T a n n e r lausui, että ne KKn johtokunnan jäsenet, jotka eivät ole KKn palveluksessa, joutuvat uhraamaan paljon aikaa tutustukseen johtokunnassa käsiteltäviksi tuleviin asioihin. Siitä syystä olisi kohtuullista, että heille kokouspalkkion lisäksi maksettaisiin jonkinlainen peruspalkkio. Elännössä tällaisen palkkion määrä on ollut 3.000 mk jäsentä ja vuotta kohden. Puheja ehdotti, että KK:ssa noudatettaisiin samaa käytäntöä ja että tämän peruspalkkion lisäksi kokouspalkkioksi määrättäisiin edelleen 100 mk kokouksesta.

Ministeri R y ö m ä kannatti puheenjohtajan tekemää ehdotusta.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että niille KKn johtokunnan jäsenille, jotka eivät ole KKn palveluksessa, maksetaan v. 1938 peruspalkkiota johtokunnan jäsenyydestä 3.000 mk vuotta kohden ja kokouspalkkiota 100 mk kokouksesta.

3. §.

Johtokunnan
jäsenien
vaali.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valita KKn johtokuntaan kaikki jäsenet uudelleen, joten KKn johtokunnassa tulevat v. 1938 varsinaisina jäseninä olemaan Julius Alanen, S.G. Andersson, J.W. Keto, Paavo Raittinen, Juuso Suominen ja Onni Toivonen sekä varajäseninä Helmer Lehti ja Miina Siltaapä. Itseäikeutettuna jäsenenä ja puheenjohtajana johtokunnassa on KKn toimitusjohtaja Jalo Aura.

4. §.

KKn edusta-
jakokouksen
aika ja
paikka.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että KKn edustajakokous pidetään tulevan toukokuun 30-31 päivinä Helsingin Kansallisteatterin huoneistossa.

5. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti ehdottaa liittotoimikunnille, että vuoden 1938 liittokokoukset pidettäisiin seuraavassa järjestyksessä:

Liittokokoukset.

<u>Osuuskauppalitto</u>	<u>Aika</u>	<u>Paikka</u>
Uudenmaan	6/3	Hyvinkäällä
Nämeen-Satakunnan	13/3	Tampereella
Varsinais-Suomen	"	Turussa
Karjalan	20/3	Viipurissa
Keski-Suomen	"	Jyväskylässä
Etelä-Pohjanmaan	25/3	Vaasassa
Kyminlaskson	"	Kouvolaassa
Pohjolan	27/3	Ruuhessa
Savon	"	Kuopiossa

6. §.

Toimitusjohtaja A u r a lausui: "Johtokunta ehdottaa, että ne palkat, joista on päätettävä hallintoneuvostossa, määrättäisiin ensi vuoden alusta lukien seuraavan suuruisiksi:

Palkka-
asioita.

	Entinen palkka	Palkka 1/1-38
Primus-Nyman, K.E.	4.250:-	4.500:-
Takki, Lyyli	4.000:-	4.200:-
Utrio, U.	4.450:-	4.750:-
Mannermaa, S.T.	7.600:-	8.000:-
Björnström, T.	5.000:-	5.500:-
Kajaterä, M.	5.000:-	5.500:-
Leakso, J.	7.600:-	8.500:-
Lehto, K.	4.000:-	4.200:-
Leppäranta, L.	5.500:-	5.750:-
Piirainen, J.	3.600:-	3.800:-
Pulkkinen, A.	4.500:-	4.700:-
Ritari, K.	4.200:-	4.400:-
Salmenoja, P.	4.500:-	5.000:-
Vuoristo, E.	3.500:-	4.000:-
Ruokosalmi, A.	5.000:-	5.300:-
Ahvenainen, F.	5.800:-	6.500:-

	Entinen palkka	Palkka 1/1-38
Kallinen, Y.	5.000:-	5.500:-
Haapanen, J.	3.500:-	3.750:-
Hyvärinen, Y.	3.250:-	3.500:-
Jovero, A.	2.750:-	3.100:-
Karkinen, M.B.	3.350:-	3.500:-
Lahti, R.	3.650:-	3.850:-
Pekkanen, Aug.	3.450:-	3.750:-
Siimes, A.D.	2.750:-	3.000:-
Toivonen, Onni	8.000:-	9.000:-

Lisäksi toimitusjohtaja A u r a lausui:

"Johtokunta esittää nyt siis hallintoneuvostolle palkankorotuksia ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Kun johtokunta on tehnyt myöskin korotuksia niihin palkkoihin, jotka on määrättävä johtokunnassa, tekevät korotukset, jos hallintoneuvosto hyväksyy kaikki johtokunnan ehdotukset, 5,7 % palkkojen yhteisestä määrästä.

Johtokunta on pitänyt palkkoja järjestäessään periaatteena, että toimihenkilöt saavat yleensä vähintään 5 %n palkankorotuksen. Poikkeuksen tästä ovat tehneet nuoremmat toimihenkilöt, joille on toimeksaan edistymisen ja aseman muuttumisen tähden nostettu palkkaa enemmän.

Tällaista yleistä palkankorotusta johtokunta perustelee kahdella seikalla: 1) elintarvekustannusten nousulla, joka tekee noin 10 %, 2) sillä, että tämän nousun tähden on meidän yleensä palkkoja korotettu.

Äärimmä esimerkkeinä korotuksista on esitettävä osuuskauppojen toimihenkilöiden ja Helsingin kaupungin palkanauttijain palkankorotukset, jotka molemmat ylittävät huomattavasti KKn johtokunnan palkankorotusperusteen.

Lisäesimerkkeinä voidaan mainita, että KKn Kirjapainon ja Sitomon työläisten palkat nousivat tämän kuun alussa työehtosopimuksen indeksipykälän perusteella 13 %.

Johtokunta on tahtonut nyt välttää myöskin sellaisen ikävän tilanteen syntymisen, johon KK joutui viimeisen puola-ajan alussa. Kun KKn toimihenkilöiden palkkoja järjestettäessä ei sitä ennen oltu tehty elinkustannusindeksi-

edellyttämiä korotuksia, ei heidän palkkojaan siis voitu laskea yhtä paljon kuin osuuskauppojen toimihenkilöiden palkkoja laskettiin. Siitä, kuten muistettaneen, KK sai monen vuoden aikana sangen paljon aiheuttomia syytöksiä ja epäoikeutettua arvostelua. Sellaista tilannetta ei siis ole enää päästettävä uusiintumaan.

Mitä hallintoneuvostolle esitettyihin korotusehdotuksiin tulee, on niistä suuri osa po. yleistä korotusta ja aseman muuttumisesta aiheutunutta. Huomattavan poikkeuksen tekee kuitenkin kolme korotusta. Ne ovat sihteeri Toivoselle, neuvontaosaston hoitaja Laakaelle ja rakennusosaston hoitaja Ahvenaiselle ehdotetut korotukset.

Näistä perustellaan Toivosen ja Laakson palkankorotusta kahdellakin syyllä. Heidän palkkansa ovat tähän asti olleet huomattavasti pienemmät kuin OTKn osastonhoitajien ja eräiden suurempien osuusliikkeiden hoitajien palkat. Kun ko. henkilöt ovat sangen arvovaltaisissa ja vastuunalaisissa asemissa, jotka edellyttävät vähintään yhtä hyviä palkkoja kuin mitä mainitut toimihenkilöt saavat, pitää johtokunta tarpeellisena, että heidän palkkansa korotettaisiin ehdotettuihin määriin.

Rakennusosaston hoitaja Ahvenaisen palkka on taas ollut koko vuoden alempana kuin eräiden hänen alaisinaan toimivien rakennusmestarien palkat. Tämä ei tunnuta sopivalta, ja kun osasto vaatii suuresti laajennuttuaan myöskin kovin paljon huolta ja vastuuta, pitää johtokunta tarpeellisena myöskin Ahvenaisen palkan huomattavan korotuksen."

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä johtokunnan ehdotuksen.

7. §.

Sitten kun toimitusjohtaja Aura oli poistunut kokouksesta tässä pykälässä mainitun asian käsittelyn ajaksi, hallintoneuvosto päätti yksimielisesti määrätä hänen palkkaseen vuoden 1938 alusta lukien 13.000 mk kuukaudelta.

Toimitusjohtajan palkka

Tulo- ja menoarvio vuodeksi 1938.

Käsitellessään KKn johtokunnan ehdotuksen KKn tulo- ja menoarviksi seuraavaa vuotta varten toimitusjohtaja A u r a lausui:

"Tulo- ja menoarvion (Liite n:o 17) käsittelyn alustukseksi on aihetta mainita seuraavat seikat:

Jäsenmaksujen perusteeksi on otettu 280.000 jäsenmäärä, joka edellyttää noin 6.500 suuruista jäsenmäärän lisäystä.

Liiketoiminnan tuottamien tulojen perusteena on pidetty tämän vuoden liikevaihtoa ja tuotantomääriä sekä niistä laskelmien mukaan saatavaa voittoa.

Menojen perusteena on pidetty nykyisiä menoja ja tiettyjä menojen lisäyksiä.

Tuloiksi on täten saatu 5.456.000 mk ja menoiksi 4.728.000 mk.

Näin ollen on puhtaaksi voitoksi osoittautunut jäävän 727.000 mk.

Tulot on arvioitu edellämainituin perustein 1.275.000 mk ja menot 1.004.000 mk suuremmiksi kuin edellisellä vuonna.

Huomattavimmat menojen lisäykset esiintyvät henkilökunnan huoltotilillä, palkkatileillä ja opinto-osaston tilillä.

Henkilökunnan huoltotilin lisäys aiheutuu vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen ottamisesta, joka vaatii ensi vuotta varten 365.000 mk.

Palkkamenojen lisäys aiheutuu henkilökunnan lisäyksistä ja palkankorotuksista, jotka korotukset tekevät 335.000 mk.

Opinto-osaston menojen lisäys johtuu taas Osuuskauppakoulun laajennuksesta tai oikeammin sanoen niistä valmentavista myymälänhoitajien kurseista, joita varten perustettiin osuuskauppakouluun rinnakkaisluokka. Tämä luokka aiheuttaa opiskelujen lisäksi myös oppilaiden ylläpitokustannuksia, koska valmentavilla kurseilla olevat opiskelijat elätetään KKn kustannuksella. Pääasiassa näistä syistä nousivat opinto-osaston kustannukset noin 300.000 mk."

Hallintoneuvosto ryhtyi tulo- ja menoarvion yksityiskohtaiseen käsittelyyn. (Liite n:o 17)

64
1.2.3.4.5.6.7.8.9. ja 10. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

11. momentin kohdalla toimitusjohtaja A u r a lausui, että rakennusosaston toiminta on huomattavasti laajentunut sen jälkeen, kun KK on ryhtynyt urakoimaan osuuskauppain rakennuksia. Osuuskaupat ovat yleensä olleet tyytyväisiä KKn urakointiin ja näyttää siltä, että vastaisuudessa KK saa urakoidekseen suurin piirtein kaikki osuuskauppain rakennukset. Tälle alalle siirryttäessä osoittautui tarpeelliseksi perustaa myöskin metallipaja, jossa valmistetaan myymäläin kalustoihin tarvittavia metalliosia ja hiotaan vitriineihin tarvittavia laseja. Yksityiset valmistajat vaativat nim. näistä tarvikkeista kohtuuttomia hintoja, jota paitsi niiden laadussa oli paljonkin toivomisen varaa. Kokemus on osoittanut, että niin rakennusten urakointi kuin metallipajakin tulevat tuottamaan hyvän taloudellisen tuloksen.

Hallintoneuvoston jäsenet H y v ä r i n e n ja P u k k i l a ilmoittivat edustamionsa osuusliikkeiden saaneen pelkästään edullisia kokemuksia KKn rakennusurakoinnista. KKn hinnat ovat olleet kohtuulliset, jota paitsi rakennustyöt ovat erittäin hyvin suoritettut. Puhujat olivat sitä mieltä, että KKn on tätä alaa jatkuvasti kehitettävä.

11. momentti hyväksyttiin.

12.13.14. ja 15. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

16. momentin kohdalla lausui toimitusjohtaja A u r a , että pussitehdas on ryhtynyt valmistamaan karamellipusseja myöskin niille karamellitehtaille, joiden tuotteita OTK myy. Ei-osuustoiminnallisille yrityksille myymälän on ryhdytty siinä ayytää, että viime vuonna hankitun koneen kapasiteetti on paljon suurempi kuin osuustoiminnallisten yritysten tarve edellyttää.

K e t o piti luonnollisena, että koneen kapa-

siteettia käytetään ulkopuolisillekin myyntiin, vaikkakaan tällaista tuotantoa ei ole pyrittävä edistämään.

16. momentti hyväksyttiin.

17.18. ja 19. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

20. momentin kohdalla lausui toimitusjohtaja A u r a , että korkotulojen lisääntyminen johtuu talon myynnistä. Korkotulojen lisääntymistä vähentää yleiskulujen tilillä oleva vuokramenojen nousu.

20. momentti hyväksyttiin.

21.22.23.24.25. ja 26. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

9. §.

MM-keskus-
toimikunnan
vaali.

MM-keskustoimikuntaan valittiin yksimielisesti uuden KKn toimihenkilöstä Kerttu Koivisto, Toini Haasivuori ja Lyyli Takki. Itsekoitettuihin toimikunnan jäseninä ovat toimitusjohtaja Aura ja valitusosaston hoitaja Kallinen.

10. §.

Puuterhatek-
nikon ottami-
nen KKn pal-
velukseen.

Toimitusjohtaja A u r a lausui: Kuten johtokunnan pöytäkirjoja luettaessa kuultiin, KKn johtokunta on päättänyt ottaa KKn palvelukseen puuterhateknikon. Myöskin perustelut tällaisen toimen perustamiseen kuultiin johtokunnan pöytäkirjasta. Tämä asia on merkitty hallintoneuvoston esityslistaan ainoastaan siitä syystä, että saataisiin kuulla, mitä hallintoneuvoston jäsenet tällaisen toimen perustamisesta lausuvat.

Asian johdosta syntyi keskustelua.

Ministeri T a n n e r lausui: Elännöllä on tarkoitettuna tehtävän hoitamisessa jo noin 10 vuoden kokemus. Myymäläin ympäristössä on koetettu ammattimiesten avulla kaunistaa, mutta asiassa on osoittautunut olevan se vaikeus, että myymälänhoitajat eivät istutuksia hoida. Jo perustamiskustannukset myymäläin ympäristöjen kaunistamisesta tulevat melko kalliiksi, sillä ei voida vaatia, että myymälänhoitajat suorittaisivat perustamistyön. Asia on kyllä erittäin hyvä, mutta toimintaan ryhdyttyä on otettava huomioon nämä vaikeudet. Puhuja ha-

lusi tietää, millä tavalla tehtävää ryhdytään vastaisuudessa hoitamaan, esim. mistä aiotaan hankkia tarvittavia taimia. Siinä suhteessa voi mahdollisesti Slanon Backestilakin antaa jonkin verran apuaan.

Toimitusjohtaja A u r a lausui: Tehtävää aiotaan hoitaa siten, että puutarhateknikko tekee kassa suunnitelman myymälän ympäristön kaunistamiseksi ja laatii suunnitelman toteuttamista varten kirjalliset ohjeet. Suunnitelman toimeenpaneminen jää sitten osuuskaupan huolehdittavaksi. Syksyin, kevään annetaan kiertokirjeillä ohjeita siitä, mitä istutusten hoidossa milloinkin on huomioitettava. Istutusten suhteen on tarkoitus rajoittua niin paljon kuin mahdollista pensaisiin, puihin ja nurmikkokenttiin, jotka vaativat melko vähän hoitoa. Selvä on, että tulokset jäävät pääasiassa riippumaan siitä harrastuksesta, joka myymälänhoitajilla asiaa kohtaan on.

K a r h i: Osuuskauppain rakennukset ovat tavallisesti maantien laidassa. Rakennuksen edustalle on varattava tilaa polku-
pyörille, hevosille, autoille jne. Rakennusten edustalle ei sen vuoksi useinkaan voi istutuksia sijoittaa. Suunnitelma on erittäin hyvä, ja toivottavaa olisi, että siinä suhteessa jotain aikaa saataisiin.

M a r t t i l a : Suunnitelma on hyvä, mutta epäiltävää on, tullaanko siinä jotakin aikaansaamaan. Myymälänhoitajilla on nimittäin paljon työtä, ettei heiltä juuri jää aikaa istutusten hoitamiseen, jota paitsi istutusten hankkiminen ja kunnossapito vaatii paljon kustannuksia.

K ä r k k ä i n e n : On tunnettua, että esimerkki vaikuttaa. Jos myymälärakennusten ympäristöt tulevat kaunistetuiksi, seuraa siitä, että muutkin rupeavat rakennustensa ympäristöjä kaunistamaan. Se olisi tärkeä edistysaskel. On selvää, että tämä uudistus toteutuu hitaasti, mutta suunnitelma on niin hyvä, että sen toteuttamiseksi kannattaa aikaa ja varoja uhrata.

Tulo- ja meno-
arvio vuodeksi 1938.

Käsittellessään KKn johtokunnan ehdotuksen KKn tulo- ja menoarvioiksi seuraavaa vuotta varten toimitusjohtaja A u r a lausui:

"Tulo- ja menoarvion (Liite n:o 17) käsittelyn alustukseksi on aihetta mainita seuraavat seikat:

Jäsenmaksujen perusteeksi on otettu 280.000 jäsenmäärä, joka edellyttää noin 6.500 suuruisia jäsenmäärän lisäystä.

Liiketoiminnan tuottamien tulojen perusteena on pidetty tämän vuoden liikevaihtoa ja tuotantomääriä sekä niistä laskelmien mukaan saatavaa voittoa.

Menojen perusteena on pidetty nykyisiä menoja ja tiettyjä menojen lisäyksiä.

Tuloiksi on täten saatu 5.456.000 mk ja menoiksi 4.728.000 mk.

Näin ollen on puhtaaksi voitoksi osoittautunut jäsvän 727.000 mk.

Tulot on arvioitu edellämainituin perustein 1.275.000 mk ja menot 1.004.000 mk suuremmiksi kuin edellisessä vuonna.

Huomattavimmat menojen lisäykset esiintyvät henkilökunnan huoltotilillä, palkkatileillä ja opinto-osaston tilillä.

Henkilökunnan huoltotilin lisäys aiheutuu vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen ottamisesta, joka vaatii ensi vuotta varten 365.000 mk.

Palkkamenojen lisäys aiheutuu henkilökunnan lisäyksistä ja palkankorotuksista, jotka korotukset tekevät 335.000 mk.

Opinto-osaston menojen lisäys johtuu taas Osuuskauppakoulun laajenemisesta tai oikeammin sanoen niistä valmentavista myymälänhoitajien kurseista, joita varten perustettiin osuuskauppakouluun rinnakkaisluokka. Tämä luokka aiheuttaa opetuskulujen lisäksi myös oppilaiden ylläpitokustannuksia, koska valmentavilla kurseilla olevat opiskelijat elätetään KKn kustannuksella. Pääasiassa näistä syistä nousivat opinto-osaston kustannukset noin 300.000 mk."

Hallintoneuvosto ryhtyi tulo- ja menoarvion yksityiskohtaiseen käsittelyyn. (Liite n:o 17)

64.
1.2.3.4.5.6.7.8.9. ja 10. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

11. momentin kohdalla toimitusjohtaja A u r a lausui, että rakennusosaston toiminta on huomattavasti laajentunut sen jälkeen, kun KK on ryhtynyt urakoimaan osuuskauppain rakennuksia. Osuuskaupat ovat yleensä olleet tyytyväisiä KK:n urakointiin ja näyttää siltä, että vastaisuudessa KK saa urakoidakseen suurin piirtein kaikki osuuskauppain rakennukset. Tälle alalle siirryttäessä osoittautui tarpeelliseksi perustaa myöskin metallipaja, jossa valmistetaan myymäläin kalustoihin tarvittavia metalliosia ja hiotaan vitriineihin tarvittavia laseja. Yksityiset valmistajat vaativat nim. näistä tarvikkeista kohtuuttomia hintoja, josta paitsi niiden laadussa oli paljonkin toivomisen varaa. Kokemus on osoittanut, että niin rakennusten urakointi kuin metallipajakin tulevat tuottamaan hyvän taloudellisen tuloksen.

Hallintoneuvoston jäsenet H y v ä r i n e n ja P u k k i l a ilmoittivat edustamiensa osuusliikkeiden saaneen pelküstään edullisia kokemuksia LK:n rakennusurakoinnista. KK:n hinnat ovat olleet kohtuulliset, josta paitsi rakennustyöt ovat erittäin hyvin suoritettut. Lohujat olivat sitä mieltä, että KK:n on tätä alaa jatkuvasti kehitettävä.

11. momentti hyväksyttiin.

12.13.14. ja 15. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

16. momentin kohdalla lausui toimitusjohtaja A u r a , että pussitehdas on ryhtynyt valmistamaan karamellipusseja myöskin niille karamellitehtaille, joiden tuotteita OTK myy. El-osuustoiminnallisille yrityksille myymälä on ryhdytty siitä syystä, että viime vuonna hankitun koneen kapasiteetti on paljon suurempi kuin osuustoiminnallisten yritysten tarve edellyttää.

K e t o piti luonnollisena, että koneen kapa-

siteettia käytetään ulkopuolisillekin myyntiin, vaikkakaan tällaista tuotantoa ei ole pyrittävä edistämään.

16. momentti hyväksyttiin.

17.18. ja 19. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

20. momentin kohdalla lausui toimitusjohtaja A u r a , että korkotulojen lisääntyminen johtuu talon myynnistä. Korkotulojen lisääntymistä vähentää yleiskulujen tilillä oleva vuokramenojen nousu.

20. momentti hyväksyttiin.

21.22.23.24.25. ja 26. momentti hyväksyttiin keskustelutta.

9. §.

KK-keskus-
toimikunnan
vaali.

KK-keskustoimikuntaan valittiin yksimielisesti uudeen KKn toimihenkilöt Kerttu Koivisto, Toini Laasivuori ja Lyyli Takki. Itseoikeutettuina toimikunnan jäseninä ovat toimitusjohtaja Aura ja valistusosaston hoitaja Kallinen.

10. §.

Puutarhatek-
nikon ottami-
nen KKn pal-
velukseen.

Toimitusjohtaja A u r a lausui: Kuten johtokunnan pöytäkirjoja luettaessa kuultiin, KKn johtokunta on päättänyt ottaa KKn palvelukseen puutarhateknikon. Myöskin perustelut tällaisen toimen perustamiseen kuultiin johtokunnan pöytäkirjasta. Tämä asia on merkitty hallintoneuvoston esityslistaan ainoastaan siitä syystä, että seataisiin kuulla, mitä hallintoneuvoston jäsenet tällaisen toimen perustamisesta lausuvat.

Asian johdosta syntyi keskustelua.

Ministeri T a n n e r lausui: Elannolla on tarkoitettun tehtävän hoitamisessa jo noin 10 vuoden kokemus. Myymäläin ympäristöä on koetettu ammattimiesten avulla kaunistaa, mutta asiassa on osoittautunut olevan se vaikeus, että myymäläinhoitajat eivät istutuksia hoida. Jo perustamiskustannukset myymäläin ympäristöjen kaunistamisesta tulevat melko kalliiksi, sillä ei voida vaatia, että myymäläinhoitajat suorittaisivat perustamistyön. Asia on kyllä erittäin hyvä, mutta toimintaan ryhdyttyessä on otettava huomioon nämä vaikeudet. Puhuja ha-

lusi tietää, millä tavalla tehtävää ryhdytään vastaisuudessa hoitamaan, esim. mistä aiotaan hankkia tarvittavia taimia. Siinä suhteessa voi mahdollisesti Elannon Backestilakin antaa jonkin verran apuaan.

Toimitusjohtaja A u r a lausui: Tehtävää aiotaan hoitaa siten, että puutarhateknikko tekee KKassa suunnitelman myymälän ympäristön kaunistamiseksi ja laatii suunnitelman toteuttamista varten kirjalliset ohjeet. Suunnitelman toimeenpaneminen jää sitten osuuskaupan huolehdittavaksi. Syksyin, keuhin annetaan kiertokirjeillä ohjeita siitä, mitä istutusten hoidossa milloinkin on huomioonotettava. Istutuksien suhteen on tarkoitus rajoittaa niin paljon kuin mahdollista pensaisiin, puihin ja nurmikeenttiin, jotka vaativat melko vähän hoitoa. Selvää on, että tulokset jäävät pääasiassa riippumaan siitä harrastuksesta, joka myymälänhoitajilla asiaa kohtaan on.

K a r h i: Osuuskauppain rakennukset ovat tavallisesti maantien laidassa. Rakennuksen edustalle on varattava tilaa polku-^{polku-}pyörille, hevosille, autoille jne. Rakennusten edustalle ei sen vuoksi useinkaan voi istutuksia sijoittaa. Suunnitelma on erittäin hyvä, ja toivottavaa olisi, että siinä suhteessa jotain aikaa saataisiin.

M a r t t i l a : Suunnitelma on hyvä, mutta epäiltävää on, tullaanko siinä jotakin aikaansaamaan. Myymälänhoitajilla on nimittäin paljon työtä, ettei heiltä juuri jää aikaa istutusten hoitamiseen, jota paitsi istutusten hankkiminen ja kunnossapito vaatii paljon kustannuksia.

K ä r k k ä i n e n : On tunnettua, että esi-
merkki vaikuttaa. Jos myymälärakennusten ympäristöt tulevat kaunistetuiksi, seuraa siitä, että muutkin rupeavat rakennustensa ympäristöjä kaunistamaan. Se olisi tärkeä edistysaskel. On selvää, että tämä uudistus toteutuu hitaasti, mutta suunnitelma on niin hyvä, että sen toteuttamiseksi kannattaa aikaa ja varoja uhrata.

64.

L i l l i x : Suunnitelma on kyllä hyvä, mutta varmaankin tullaan havaitsemaan, että sen toteuttaminen on varsin vaikeata.

S i l l a n p ä ä : Tässä asiassa osuuskauppain on näytettävä hyvää esimerkkiä ympäristölleen. Myymäläin toimihenkilöillä on kyllä sen verran vapaata aikaa, että he ehtivät istutuksia hoitamaan, kunhan vain osuuskauppain taholta asetetaan tässä suhteessa vaatimuksia. Tietysti kestää monta vuotta ennenkuin näkyviä tuloksia aikaansaadaan, mutta keran myymäläin ympäristöjen kaunistamiseen on kuitenkin ryhdyttävä.

Hallintoneuvosto hyväksyi johtokunnan toimenpiteet asiassa.

V a k u u d e k s i :

Emil Toivonen

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Helsingissä
tammikuun 29.päivänä 1938.

Matti Kärkkäinen

Rudolf Järvinen

Matti Lamm